

KN

Knjižničarske novice

Letnik 26, številka 5/6, 2016

Kazalo

3	Letno srečanje konfederacije odprto dostopnih repozitorijev (COAR)
7	Odprto recenziranje na prehodu v odprto znanost
10	Od digitalnega skrbništva do prilagodljive kulture
14	28. Poletna šola šolskih knjižničarjev Republike Hrvaške (RH)
16	Intervju z Luano Malec o portalu dobreknjige.si
20	Tematske mape s periodiko
22	Tačkov festival v Litiji
24	Domoznanske prireditve v Mestni knjižnici Piran
26	Uporaba ribje lestvice, akademičnosti, vizualne učne metode za iskanje pravih virov
28	Jubilej Alenke Glazer
31	Nadgradnja državne in novomeške ra toče knjige
32	Iz dnevnega tiska
33	Ali ste vedeli, da ...

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Janko Klasinc, Meta Kojc, Veronika Potočnik, Gorazd Vodeb, Damjana Vovk

Oblikovanje, prelom in tehnično uredništvo: Jani Peterneij in Miha Deisinger / odtisi@handprints

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Fotografija na naslovnici: pixabay.com

Naklada: 260 izvodov

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic:

knjiznarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2016: 50.00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike.

"Čas, potrpežljivost, predanost in močna želja lahko izpolnijo tudi najbolj drzna ter neverjetna pričakovanja."

- Viki Grošelj

Spoštovane bralke in bralci Knjižničarskih novic!

Uvodnik začnjam z mislijo našega priznanega alpinista, ki zagotovo ve, da se za vsako dobro idejo skriva dolga pot. Včasih ovinkasta in strma, polna ovir in prepadov, spet drugič uravnana in lahkotna, polna skritih zakladov in razgledov. Njegova misel me nagovarja, in to se tudi sama vedno znova učim, da sta za izpolnitev želja in dosego ciljev potrebna čas in potrpežljivost, ki pa je v tem hitočem svetu prej ovira kot ne. Želja po kvalitetnejših in aktualnejših Knjižničarskih novicah ostaja, prav tako predanost in zaveza, da se Knjižničarske novice razširijo navzven in v uredniški odbor sprejmejo aktivne knjižničarje iz vseh tipov knjižnic in regij. Najpomembnejši odsev pa ste vi, dragi bralci in knjižničarji. Vi ste zrcalo v katerega se lahko ozrem in kritično pogledam vanj. Pomagali mi boste pri razmisleku, kakšno pot bomo ubirali v prihodnosti ter kako drzno lahko zastavimo naša in vaša pričakovanja. Prav zato vas vljudno vabim, da izpolnite elektronsko anketo in tudi tako pomagate pri soustvarjanju Knjižničarskih novic. Če anketa do vas ne pride po elektronski poti jo lahko najdete na spletni strani NUK-a in portalu Knjižničarske novice.

Prijetno branje vam želim,

Mojca Trtnik

odgovorna urednica

mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si

Letno srečanje konfederacije odprto dostopnih repozitorijev (COAR)

Alenka Kavčič Čolić

Narodna in univerzitetna knjižnica

alenka.kavcic@nuk.uni-lj.si

Univerzitetna knjižnica, Dunaj, 12. – 14. april 2016

Pomen in dejavnosti COAR

Konfederacija odprto dostopnih repozitorijev (Confederation of Open Access Repositories - v nadaljevanju COAR) je nastala septembra 2009 kot eden od izidov projekta DRIVER. Njeni ustanovitelji smo bili partnerji projekta. Glavni povod za ustanovitev je bila formalizacija mreže odprto dostopnih repozitorijev, ki smo jo razvili v okviru projekta ter zagotovitev njene vzdržnosti. V okviru projekta DRIVER smo sprejeli priporočila in smernice za povezovanje digitalnih repozitorijev, ki bi bili osnova za širjenje mreže. Tedaj je Narodna in univerzi-

tetna knjižnica (v nadaljevanju NUK) na podlagi oblikovanih priporočil vzpostavila nacionalni agregator za metapodatke DRIVER.

Partnerji projekta so nadaljevali sodelovanje na novem projektu OpenAire, ki naj bi povezal digitalne repozitorije na evropskih univerzah in skušal uveljaviti določila o publiciranju v odprtem dostopu pri raziskovalcih, ki so sofinancirani s strani Evropske komisije. Takrat smo menili, da je bolj pomembno, če na projektu namesto NUK sodeluje neposredno Univerza v Ljubljani, zaradi večjega vpliva v slovenskem akademskem okolju. Tako se je v imenu Univerze v mrežo vključila dr. Mojca Kotar. Odločitev

je bila pravilna, glede na dosedanje rezultate.

V zadnjih letih se je COAR razvil globalno in je že prisoten na vseh celinah. Danes v njem sodeluje 105 članic iz 36-ih držav, med katerimi je 8 mednarodnih združenj (SPARC, LIBER, CERN, EuroCRIS ...) (glej: <https://www.coar-repositories.org/community/members-and-partners-by-country/>). NUK je zaradi

Slika 1: Udeleženci dunajskega srečanja COAR. Vir: Ross-Hellauer: COAR Annual Meeting 2016: The Role of Collaboration in Building a Global Knowledge Commons <https://blogs.openaire.eu/?p=840>

finančnih rezov v letih 2012 in 2013 odpovedal članstvo v tem združenju, saj je bila članarina precej visoka, podpora k publiciranju v odprtem dostopu pa v tem času ni bila prioriteta naloga. Leta 2014 je COAR zaradi pridobivanja večjega števila članov znižal članarino, kar je omogočilo NUK, da se je ponovno pridružil temu združenju.

COAR želi s svojim delovanjem povečati vidnost rezultatov raziskovalnega dela z objavo v odprto dostopnih repozitorijih, povečati skrb za infrastrukturo repozitorijev na nacionalnem in mednarodnem

¹ Leta 2015 je srečanje potekalo v Portu, na Portugalskem, leta 2014 v Atenah, v Grčiji, leta 2013 pa v Istanbulu, v Turčiji.

² Po podatkih OECD je Kitajska leta 2014 vložila 2,04 %BND v raziskave in razvoj, medtem ko pa Evropska unija v povprečju le 1,93% BND. Po besedah Xiaolina Zhanga je leta 2015 investirala v raziskave in razvoj v višini 2,2% BND, do leta 2020 pa načrtujejo povišanje investicij do 2,5% BND, s čemer se precej približujejo ZDA (2,7 %BND).

Slika 2: Rick Luce, Herbert Van de Sompel and Paul Ginsparg. Slika prevzeta s predstavitve, objavljena na spletni strani: <https://www.openarchives.org/meetings/SantaFe1999/rhp.htm>

nivoju, razviti strateška partnerstva pri dopolnjevanju digitalnih repozitorijev in razvoju raziskovalne infrastrukture, nuditi pomoč pri dogovorih z založniki, pripraviti priporočila oz. standarde za izmenjavo podatkov med repozitoriji, ter nuditi pomoč upravljalcem digitalnih repozitorijev.

Trenutno potekajo tri delovne skupine: vsebina repozitorija »Repository Content«, interoperabilnost repozitorijev »Repository Interoperability« in podpora povezovanju repozitorijev ter usposabljanju upravljalcev repozitorijev »Support structures for repository networks and training for repository managers.«

Letno srečanje COAR

Člani COAR se srečujejo enkrat letno in ob tej priložnosti se, poleg generalne skupščine v sklopu posvetovanja, obravnavajo različne vsebine s področja odprtega dostopa. Letošnje srečanje COAR je organizirala Univerza na Dunaju ¹ v prostorih Fakultete za matematiko od 11.-14. aprila 2016 (Slika 1). Tema srečanja je bila obravnava nove generacije repozitorijev in prihodnost skupnega sodelovanja. Lansko leto, tj. 2015 je bil izvoljen novi predsednik združenja, dr. Eloy Rodriguez iz Univerze v Minhu na

Portugalskem. Zamenjal je prejšnjega predsednika, dr. Norberta Lossaua, idejnega ustanovitelja mreže, ki je postal podpredsednik Univerze v Göttingenu, Nemčiji. V okviru generalne skupščine združenja je bilo predstavljeno opravljeno delo v minulem letu. Eloy Rodriguez je predstavil program dela, ki ga načrtuje v svojem mandatu. Med ostalim bo skušal zbrati informacije o različnih konzorcijskih pogodbah, da bi preprečil nepošteno ravnanje s strani založnikov in informacijskih posrednikov.

Program srečanja je odražal svetovno usmerjenost konfederacije. Bili so prisotni imenitni predstavniki odprtega dostopa (SPARC NorthAmerica, LIBER). V okviru programa je bil poseben sklop posvečen Kitajski, ki veliko vlaga v raziskovalno dejavnost in ima razvito infrastrukturo na področju odprtega dostopa. Z vlaganji v raziskovalno dejavnost je že presegla povprečje Evropske unije ² in rezultati so že vidni pri citiranju raziskovalcev in pri raziskovalnih rezultatih (Xiaolin Zhang in Li-Ping Ku Iz Kitajske akademije znanosti). Predstavljene so bile tudi izkušnje Južnoafriške republike (Daisy Selematsela iz National Research Foundation, SouthAfrica) ter izkušnje japonskega Nacionalnega inštituta za informatiko (KazuYamaji, National Institute of Informatics, Japan). Veliko po-

zornosti je bilo posvečeno shranjevanju in ponovni uporabi podatkov. Posebej bi rada opozorila na dve uvodni predavanji o razvoju nove generacije digitalnih repozitorijev, ki sta zelo pomembni za področje odprtega dostopa. Prvo predavanje je izvedel dr. Herbert Van de Sompele, drugo pa dr. Pandelis Perakakis.

Nova generacija digitalnih repozitorijev

³ Več podatkov o Herbertu Van de Sompelu na spletni strani: <http://public.lanl.gov/herbertv/home/>
⁴ Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition

Slika 3: Prosojnica predstavljena na letnem srečanju na Dunaju.

Dr. Herbert Van de Sompele ³ je računalničar, ki je večinoma deloval na področju avtomatizacije knjižnic, interoperabilnosti in odprtega dostopa. Trenutno je zaposlen v specialni (raziskovalni) knjižnici Los Alamos National Laboratory, kjer vodi Skupino digitalne knjižnice za raziskave in razvoj (Digital Library Research and Prototyping Team). Precej zaslug ima za razvoj odprtega dostopa do znanstvenih del, najbolj pa je znan po razvoju protokola OAI-PMH in standarda Open URL, za katera je prejel nagrado SPARC ⁴. Sodeloval je tudi pri razvoju specifikacij OAI-ORE (Open Archives Initiative Object Reuse & Exchange). Če povzamem, veliko je prispeval k razvoju standardov in protokolov za interoperabilnost med digitalnimi repozitoriji ter semantičnem povezovanju digitalnih vsebin. V okviru projekta Memento je

razvil vmesnik, ki omogoča časovno iskanje po spletnem arhivu.

Leta 1999 je Van de Sompele kot študent doktorskega študija Univerze v Ghentu preživel 6 mesecev v Los Alamos National Laboratory, Nova Mehika, ZDA. Zaradi težav pri zajemu in izmenjavi metapodatkov je z drugima dvema raziskovalcema, Rickom Luceom in Paulom Ginspargom (Slika 2) razvil protokol, ki bi odpravil te težave. V tistem času ni bilo mogoče verjeti, da bo protokol `http://` preživel več kot tri leta. Zato so izmenjavo vezali na digitalne repozitorije (Slika 3). Danes se zavedajo, da je bila to napaka, kajti ne le da je protokol `http://` še živ, ampak na njegovi osnovi nastajajo kompleksni digitalni viri, ki se ne morejo strniti v en sam URL. Poleg tega so različna razmerja in medsebojne

Launching the OAI - Luce, Van de Sompele, Ginsparg (1999)

povezave med temi, ki izhajajo iz različnih strežnikov (URL) oz. repozitorijev. Zato je čas, da se interoperabilnost osredotoči na sam svetovni splet (<http://>) in na povezave ter razmerja med digitalnimi viri s pomočjo protokola OAI-ORE, ki bo omogočil bolj precizno iskanje po spletu, neodvisno od repozitorjev, ki hranijo raznolike vsebine.

V okviru projekta Memento je Van de Sompel razvil aplikacijo, ki omogoča lažje iskanje po različnih različicah spletnih strani in dokumentov, ki so bili objavljeni na spletu. Aplikacija pomaga pri ugotavljanju sprememb skozi čas in njihovem semantičnem povezovanju.

Problematika vrednotenja znanstvenih objav

Dr. Pandelis Perakakis iz Open Scholar ⁵, raziskovalec na področju nevroznanosti (s področja psihologije) na postdoktorskem študiju Univerze v Granadi, v Španiji, je v svojem predavanju obravnaval problematiko tradicionalnih sistemov vrednotenja znanstvenih objav. Opozoril je na pomanjkljivosti tradicionalnih sistemov znanstvenega publiciranja in na potrebo po novih modelih, ki bi jih upoštevale nove generacije repozitorijev. Namen znanstvenega publiciranja je razširjati rezultate raziskovalnega dela in izmenjava znanstvenih spoznanj ter

Prosojnice s predavanja dr. Panakakis so dosegljive na URL: <http://de.slideshare.net/PandelisPerakakis/validation-evaluation-dissemination-academias-gravest-problems-show-the-way-to-the-next-generation-repositories>.

⁵ Open Scholar: <http://www.openscholar.org.uk/>

⁶ Campanario, J.M. (2009). Rejecting and resisting Nobel class discoveries: accounts by Nobel Laureates. *Scientometrics*, 81(2), pp.549-565. Pridobljeno 25. 5. 2016 s spletne strani: <https://pdfs.semanticscholar.org/be9a/21d0e93adeb529f7a50d9d50f9d0a6d8f8be.pdf>

⁷ Corbyn, Z. (2008). Unpaid peer review is worth £1.9bn. *The Times Higher Education*. Pridobljeno 25. 5. 2016 s spletne strani: <https://www.timeshighereducation.com/news/unpaid-peer-review-is-worth-19bn/402189.article>

izkušenj na določenem področju. Žal pa je trenutno celotni sistem vrednotenja znanstvene odličnosti institucionaliziran in temelji na znanstvenih publikacijah z visokim faktorjem vpliva, pri katerih je prisoten recenzijski postopek in je publikacija obvezno dostopna tudi v tiskani obliki. Založniki, ki objavljajo te revije, so odvisni od zaslužka, ki ga dobijo s prodajo, kar tudi omejuje njihovo dostopnost. Mnoga uredništva zagovarjajo visoko ceno naročnin znanstvenih revij tudi z zagotavljanjem visoke kvalitete člankov. Ampak po besedah avtorja recenzije ne zagotavljajo vedno tudi kvalitetnih prispevkov. Avtor predvsem problematizira postopek recenzije v publikacijah s področja psihologije, za katerega pravi, da je pogosto pristranski. Velikokrat avtorji sodelujejo pri medsebojnih recenzijah in si tako zagotavljajo konstantne objave v določenih revijah. Dogaja se tudi, da recenzije ne opravi ekspert, ki mu je uredništvo to namenilo, ampak njegov doktorand oziroma mladi raziskovalec. Nekateri »recenzenti« lahko tako opravijo več recenzij v kratkem času. Paradoks je, da celo 19 Nobelovih nagrajencev se je pritožilo, da so bili njihovi članki o izjemnih raziskavah sprva zavrnjeni s strani uredništev najbolj odmevnih znanstvenih revij ⁶.

Če pa upoštevamo, da je večina recenzij kvalitetna, eksperti opravijo veliko brezplačnega dela, saj vsak od treh recenzentov za prispevek vloži povprečno 5 ur. Če upoštevamo, da je v povprečju oddano približno 3,3 milijonov prispevkov, je v njih vloženo približno 15 milijonov ur. Po besedah Michaela Jubba, direktorja britanske Mreže raziskovalnih organizacij (Research Information Network), letni stroški neplačanih recenzij v Združenem Kraljestvu znašajo nekaj manj kot dve milijardi GBP ⁷.

Zato Panakakis pravi, da potrebujemo veliko recenzentov, veliko ekspertov na posameznem raziskovalnem področju, odprte recenzije in transparentne dialoge ter ustrezno priznanje recenzentom. Trenutno imamo le 2-3 recenzente, ki delajo uslugo uredništvu, sistem je praviloma anonimen, brez javnih recenzij, izbira pa temelji na uredniških

odločitvah. Poleg tega so v tem sistemu najbolj favorizirane objave v revijah iz prvega kvartila (Q1), ki so vključene v **Web of Science**.

Drugi problem Panakakis vidi v tem, da se po objavi prispevka v omenjenih znanstvenih publikacijah sčasoma manjša število njihovih bralcev. Medtem pa se z objavo v odprtem dostopu ne le večja število bralcev, ampak tudi število citiranj. Po mnenju Panakakisa potrebujemo indekse, ki istočasno obravnavajo več parametrov in ki bi bili sposobni narediti celovito oceno kvalitete članka in ne le njegove odmevnosti. Zato bi bilo potrebno izkoristiti možnosti odprtega dostopa za razvoj sistemov, ki bi omogočali večstransko in konstantno recenzijo znanstvenih objav. Takšen primer je *Self-Journal of Science* (<http://sjscience.org>).

Creative Commons
Priznanje avtorstva 4.0 International

Odprto recenziranje na prehodu v odprto znanost

Mojca Kotar

Univerza v Ljubljani,

Univerzitetna služba za knjižnično dejavnost

foto: Mojca Kotar

mojca.kotar@uni-lj.si

V Göttingenu (Nemčija) je 7. junija 2016 potekala delavnica na temo odprtega recenziranja in 8. ter 9. junija 2016 dvajseta konferenca o elektronskem znanstvenem založništvu ELPUB (zbornik je objavljen na spletni strani založbe IOS Press). V nadaljevanju poročamo o predstavitvah na temo odprtega recenziranja.

Organizatorji delavnice so zapisali, da digitalne tehnologije spreminjajo znanstveno komuniciranje, prevladujoč način recenziranja pa ostaja enak kot je bil v času izključno tiskanih znanstvenih revij (je počasen, nezanesljiv, zahteva veliko dela, ni spodbud). Krovni izraz »odprto recenziranje« se nanaša na različne nove odprte recenzentske postopke, na primer recenziranje po objavi, spletni komentarji znanstvenih vrstnikov, objava recenzij kot legitimnih raziskovalnih rezultatov samih po sebi, objava identitete recenzentov.¹

Anthony Ross-Hellauer (znanstveni upravljaec projekta OpenAIRE2020) je udeležence delavnice in konference sez-

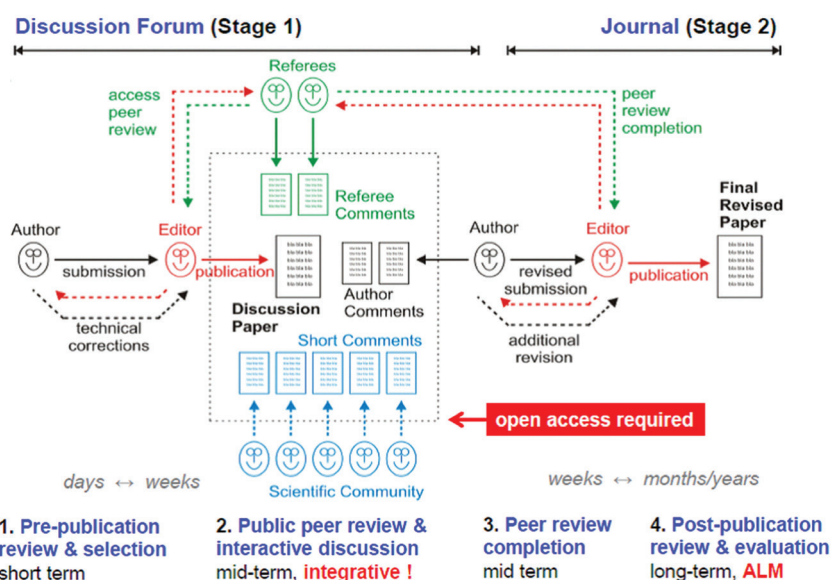
nanil, da so bila v okviru razpisa projekta OpenAIRE2020 za sofinanciranje razvoja odprtega recenziranja izbrana orodja francoski Open Edition (bolj družbeno kot tehnološko orodje), ameriški The Winnower (recenziranje sive literature, tj. drugih vrst publikacij razen člankov in monografij) in britanski Open Scholar (programski paket za odprtokodno repozitориjsko programsko opremo DSpace).

Ulrich Poeschl (Max Planck Institute for Chemistry, Mainz, Nemčija) je na delavnici predstavil večfazno odprto recenziranje, ki združuje dobre lastnosti tradicionalnega recenziranja in transparentnost ter samoregulacijo odprtega recenziranja. Primeri

odprto dostopnih revij s kombinacijo tradicionalnih in izboljšanih recenzentskih postopov so New Journal of Physics, Living Reviews, BMJ, BMC Medicine, PLOS Biology, Frontiers, eLife. Večfazno odprto recenziranje se izvaja v revijah European Geosciences Union, Economics e-journal, Biology Direct, F1000 Research ...

Kakovost recenzentskih postopkov je ogrožena zaradi neskrbne priprave rokopisov člankov, ki lahko vsebujejo tudi neresnične podatke. Posledica je nesorazmerna poraba časa za recenziranje, širjenje napak in napačnih interpretacij, napačno vrednotenje projektov ter znanstvenikov. Pomanjkanje recenzentov za specializira-

Interactive OA Publishing with Multi-Stage Peer Review

¹ Open Peer Review: Models, benefits and limitations (OpenAIRE), <https://www.openaire.eu/events/eventdetail/388/53%7C54%7C55%7C56%7C57%7C58/workshop-open-peer-review-models-benefits-and-limitations/388/53%7C54%7C55%7C56%7C57%7C58/workshop-open-peer-review-models-benefits-and-limitations> <https://www.openaire.eu/events/eventdetail>

Slika 1: Shema odprtega znanstvenega založništva z večfaznim odprtim recenziranjem (vir: Poeschl, 2016)

ne teme tudi povzroča manjšo kakovost. Dalj časa trajajoči recenzentski postopki podaljšujejo čas do objave, komentarji recenzentov, ki so pogosto ravno tako zanimivi kot rokopis, niso javno dostopni, izgublja se čas recenzentov kot najbolj dragocena dobrina. V sistemu večfaznega odprtega recenziranja, ki ga na primer uporablja revija *Atmospheric Chemistry and Physics*, urednik pregleda rokopis in se odloči za objavo na spletni strani založnika v obliki »članka za razpravo« (angl. discussion paper). Sledi javno recenziranje in interaktivna razprava – recenzentska mnenja, pripombe javnosti ter pojasnila avtorjev so objavljeni ob »članku za razpravo«. Po uspešnem zaključku javnega recenziranja je članek (angl. final revised paper) objavljen v reviji, tudi nadalje je omogočeno podajanje pripomb (slika 1).

Prednost predstavljenega večfaznega odprtega recenziranja so nizke stopnje zavrnitve rokopisov (v 15 revijah European Geosciences Union približno 15 odstotkov zavrnjenih rokopisov). Razlog naj bi bili bolj kakovostni rokopisi, ki jih predložijo avtorji, s čimer se tudi prihrani čas recenzentov.

Izvedbo večfaznega odprtega recenziranja v revijah založnika Copernicus Publications je na konferenci predstavila Xenia Van Edig. Proces odprtega recenziranja je preprost. Sodelujejo avtor, dva neodvisna

recenzenta in zainteresirani člani znanstvene skupnosti; recenzije, komentarji in odgovori avtorjev ostanejo objavljeni na spletu, v reviji je objavljen končni recenzirani članek.

Joshua Nicholson (The Winnower, ZDA) se je na delavnici vprašal, kako kakovostno je klasično recenziranje pred objavo in predstavil možnosti uporabe sive literature ter družbenih medijev za odprto recenziranje (na primer reddit, Twitter, Facebook, Academia.edu, ResearchGate, Pubpeer, klubi revij pri The Winnower, blogi). V klasičnem recenzentskem procesu veliko napak ni opaženih, recenzenti tudi ne opazijo, da raziskovalni rezultati ne podpirajo zaključkov. Ujemanje mnenj recenzentov istega rokopisa ni nič boljše kot naključje. Najpomembnejši spodbudi za odprto recenziranje bi bili upoštevanje objavljenih recenzij pri volitvah v nazive in objava recenzij tudi s strani znanstvenih vrstnikov. Na portalu The Winnower lahko avtorji objavijo svoj rokopis, pridobijo recenzije in trajno arhivirajo recenzirano objavo.

Na delavnici je bilo med razpravo po skupinah povedano, da se v odprtem recenziranju že uporabljajo trajni označevalniki, in sicer Digital Object Identifier (DOI) za odprto recenzijo, katere avtorske pravice so upravljanje s prostimi licencami Creative Commons (CC), in trajni označevalnik ORCID za recenzenta.

Odprto recenziranje z odprtim dostopom do recenziranih publikacij in raziskovalnih podatkov omogoča odprto znanost, skupaj z odprtim (so)delovanjem raziskovalcev v vseh fazah raziskovanja ter laično znanostjo. V Evropskem raziskovalnem prostoru se aktivnosti odvijajo tudi v skladu z nedavno sprejetimi dokumenti (Amsterdam call for action on open science, 5. april 2016, Council conclusions on the transition towards an open science system, 27. maj 2016).²

² Amsterdam call for action on open science, <http://www.eu2016.nl/document/rapporten/2016/04/04/amsterdam-call-for-action-on-open-science>;

Council conclusions on the transition towards an open science system, <http://data.cosilium.europa.eu/doc/document/ST-9526-2016-INIT/en/pdf>;

Slika 2: Okrogla miza o znanstvenem založništvu (od leve proti desni: Clifford Lynch, Coalition for Networked Information, Andreas Degwitz, knjižnica Humboldt University Berlin, Niels Stern, Nordic Council of Ministers, Wolfram Horstmann, knjižnica University of Göttingen, Mike Mertens, DARIAH-EU in University of Göttingen, Laura Henderson, založba Frontiers, Andrea Polle, raziskovalka University of Göttingen)

Slika 2: Joshua Nicholson je s sodelavci vzpostavil orodje The Winnower

VIRI:

V času priprave poročila predstavitve še niso bile objavljene na svetovnem spletu.

Nicholson, J. Grey literature & social media as open review. **Predstavitev na delavnici Open Peer Review: Models, benefits and limitations. Göttingen, 2016.**

Poeschl, U. Multi-stage open peer review integrating the strengths of traditional peer review with the virtues of transparency & self-regulation. **Predstavitev na delavnici Open Peer Review: Models, benefits and limitations. Göttingen, 2016.**

Ross-Hellauer, A., in Deppe, A. Peer Review on the move from closed to open. **Predstavitev na konferenci ELPUB 2016: 20th International Conference on Electronic Publishing: Positioning and Power in Academic Publishing: Players, Agents and Agendas. Göttingen, 2016.**

Van Edig, X. Interactive Public Peer Review™: an innovative approach to scientific quality assurance. **Predstavitev na konferenci ELPUB 2016: 20th International Conference on Electronic Publishing: Positioning and Power in Academic Publishing: Players, Agents and Agendas. Göttingen, 2016.**

Creative Commons
Priznanje avtorstva 4.0 International

Od digitalnega skrbništva do prilagodljive kulture

Tomaž Bešter

Narodna in univerzitetna knjižnica

foto: Tomaž Bešter

tomaz.bester@nuk.uni-lj.si

Konferenca LIDA 2016 (Zadar, 13. – 17. junij)

Naslednje leto bo minilo 10 let, kar je David W. Lewis objavil izjemno zanimivo besedilo Strategija za visokošolske knjižnice v prvi četrtini 21. stoletja. V njem je začrtal glavnino sprememb, s katerimi se in se bodo v tem obdobju srečevale knjižnice, ki so namenjene predvsem podpori učnemu procesu in raziskovalni dejavnosti. Tem spremembam je pripisal tudi osnovno recepturo strategije, ki jo bodo knjižnice morale sprejeti, če bodo želele iti vštric z njimi. In v tej strategiji je tudi migracija od nakupa gradiva k skrbništvu vsebin. Knjižnice so vedno nabavljale zbirke, da bi z njimi poskrbeli za lokalne skupnosti; prav tako pa so skrbele za posebne zbirke predmetov za celotni svet. Prva naloga je bila v preteklosti prevladujoča, v prihodnosti, tako Lewis, pa bo druga bolj pomembna. S pomembnim pripisom, da se je skrbništvo nad zbirkami v preteklosti ukvarjalo predvsem z rokopisi in redkimi knjigami, v prihodnosti pa bo večina gradiva, katerega skrbniki bomo, digitalna. Toliko bolj, povečevalo se bo število izvorno digitalnih dokumentov (Lewis, 2007).

Besedilo tega prispevka je pomembno zato, ker gre za enega najbolj citiranih prispevkov na temo digitalnega skrbništva (digital curation) na področju bibliotekarstva in informacijske znanosti. Glede na aktualnost teme se bo potrebno še naprej vračati k njemu. V branje za opredelitev področja in pojmov digital-

no skrbništvo (curation), digitalno arhiviranje (archiving) in digitalno trajno ohranjanje (preservation), priporočam branje Neila Beagrieja iz prve številke revije *The International Journal of Digital Curation* (Beagrie, 2006); v našem prostoru pa Alenke Kavčič – Čolić v prispevku *Trajno ohranjanje digitalnih virov: koncepti in metode* (Kavčič – Čolić, 2010). Prav tako pa v branje priporočam tudi raziskavo Melody M. Madrid, ki je na podlagi delfi metode iskala kompetence digitalnega skrbnika in prišla do opredelitve, da so digitalni skrbniki posamezniki, ki so sposobni upravljanja z digitalnimi objekti in zbirkami za trajni dostop, trajno ohranjanje, deljenje, integriteto, avtentičnost in ponovno rabo. Poleg tega imajo operativna in upravljavka znanja, vključno s področnim ali predmetno usmerjenim strokovnim znanjem in dobrim poznavanjem informacijske tehnologije (Madrid, 2013). Osnovno branje za približevanje pojmu digitalnega skrbništva.

Eden od osrednjih ciljev letošnje konference LIDA je bil tudi prikaz soočanja z aktualnostmi na tem področju. Tudi letos je bienalna konferenca *Knjižnice v digitalni dobi* (LIDA, *Libraries in the Digital Age*) potekala v Zadru, med 13. in 17. junijem 2016. Prva od dveh tem, s katero so se ukvarjali predavatelji in predstavitelji konference, je bila namreč digitalno skrbništvo (digital curation). Za uvod v temo je poskrbel Heather Moulaison z Univerze v Missouriju (ZDA), ki je spregovorila o bistvu digitalnega skrbništva kot o dejavnostih, ki omogočajo, da so knjižnične vsebine na

voljo danes in bodo tudi v prihodnosti. Zelo pomembno je trajno ohranjanje digitalnega gradiva, kajti poglobljena moč digitalnih knjižnic je natanko v tem, da uporabnikom dovoljujejo različne funkcionalnosti v zvezi z iskanjem in drugimi informacijskimi izkušnjami. Uporabnost vsebine pa dosežemo s skrbništvom, zato je potrebno spregovoriti o skrbnikih, kuratorjih, kot posameznikih, ki bodo skrbeli za zbirke. Digitalno skrbništvo opredeljuje kot ohranjanje, dodajanje vrednosti digitalnim podatkom skozi njihov življenjski krog, kar se seveda povezuje s sorodnima izrazoma ohranjanje (preservation) in konzervacijo. Natanko digitalni kontekst je poskrbel za kompleksnost teh pojmov. Opozorila je tudi na dejstvo, da pri digitalnem trajnem ohranjanju in skrbništvu ne gre le za izdelavo varnostnih kopij, digitalizacijo, nalaganje vsebin v digitalne knjižnice. Preti tudi nevarnost benigne zanemarjanja (načrtnega ignoriranja). In nasproti tem pomanjkljivim praksam poudarja štiri temelje digitalnega skrbništva: standardi in dobre prakse; druge lokalizirane odločitve; uporabnost digitalnih vsebin in kooperacija ter institucionalne pobude. Vse to je pomembno in tvori kompleksno področje ukvarjanja z digitalnim skrbništvom.

V obsegu vsega tega se je znašlo tudi veliko predstavljenih prispevkov na LIDA 2016. Tako je Diane Sonnenweld iz Dublina predstavila koncept fizično-virtualne interaktivne prezentacije redkih knjig; Jeppe Nicolaisen iz Kopenhagne pa je predstavil raziskavo statistične analize digitalnih zbirk. Predstavitelji iz

Jamajke sta predstavili njihovo knjižnico in delo v njej. Kar nekaj govorcev je prišlo tudi iz daljnega Vzhoda, tako je Christopher Khoo iz Singapurja govoril o skrbništvu podatkov (data curation) v smeri njihove ponovne uporabe (re-use) kot ponovne analize podatkov ali integracije v več podatkovnih sklopov. Bolj korenito se je teme želel lotiti Gary Radford iz Univerze Farleigh Dickinson, ki je pogled usmeril s komunikološkega gledišča in govoril o knjižnici kot prostoru komunikacije, ob koncu pa navrgel provokacijo, da digitalni prostor (knjižnice) ne obstaja. Kot vedno pa so bili zelo zanimivi predvsem vabljeni govorniki, med njimi tudi Tim Gollins, vodja digitalnega škotskega arhiva. Dotaknil se je težav, ki jih prinašajo izvirno digitalno gradivo, ki nima analogije v papirnatem svetu (npr. Twitter); govoril je tudi o občutljivosti podatkov, o času, ki mora preteči, da lahko podatke ponovno uporabimo in o tem, kako je to v čistem neskladju z zahtevami po povezljivosti sodobnega digitalnega življenja in raziskovanja. Pomemben del predavanja pa je namenil premiku pozornosti s podatkov na kontekst podatkov – razumevanje večje količine skupkov podatkov namreč postavlja kot pogoj za razumevanje posameznih dokumentov.

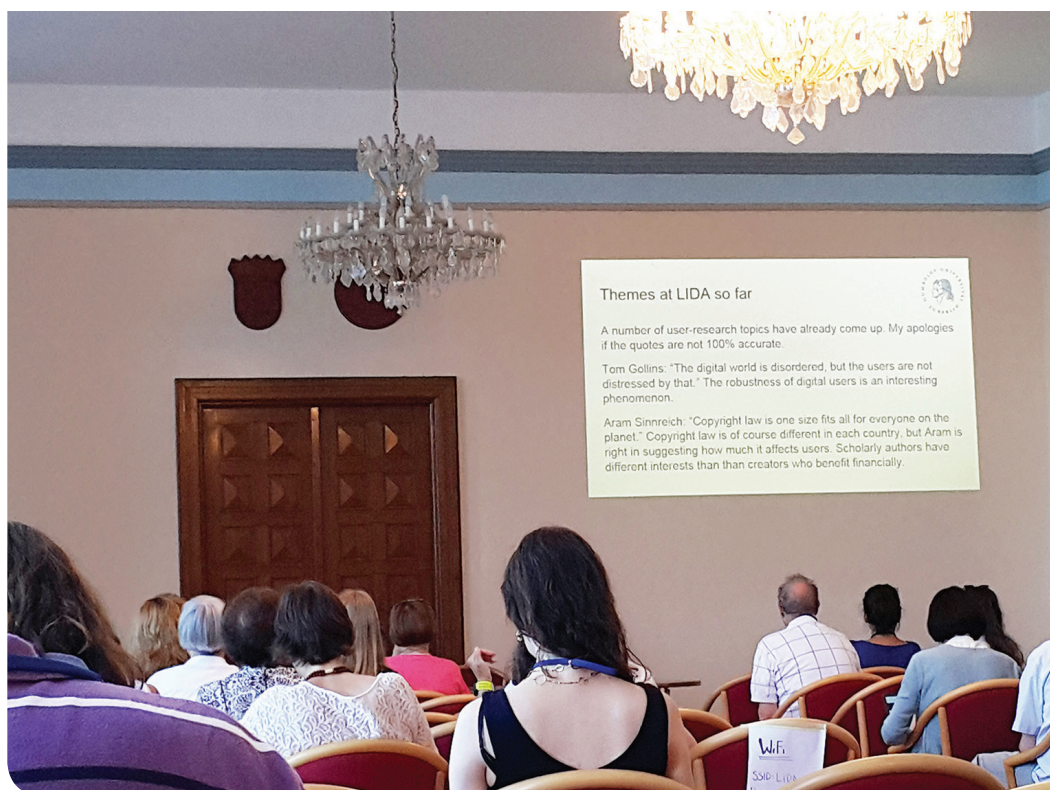
Med vabljenimi govorniki je bil tudi Aram Sinnreich iz Washingtona (ZDA), ki je povezal glavno temo s širšo kulturološko diskusijo o informacijah v sodobni vsakdanjosti. Kot so pred leti govorniki govorili o družbenih medijih, Facebooku, Twitterju, Tumblrju, so naznanjali platforme, tako sedaj Sinnreich govori o globljih fenomenih interplatformnih form, ki živijo svoje življenje na internetu mimo zahtev po prisotnosti na specifični platformi. To so mashupsi, memi, machinime. Te v ospredje kot fenomen ne postavljajo svoje okolice, temveč kreativno, kjer so, temveč kreativno izražanje uporabnikov, kjer so obenem vključene ponovne rabe predhodnega dela in refleksije družbenega dogajanja v

svetu. In takšnemu fenomenu Sinnreich pravi nastavljiva, prilagodljiva kultura (configurable culture). V omenjenih formah ta kultura toliko bolj od pretekle spreminja poglede na produkcijo in uporabo. Eno glavnih težav, s katero se ta kultura sooča, je zastarelost konceptov in ureditev avtorske pravice. Avtor je veliko časa namenil tudi etiki prilagodljive kulture, ki seveda na prenovljen način odgovarja na vprašanje dobrega v družbi. Ob koncu pa je opozoril na pozitivne spremembe, ki so na obzoru zakonodaje intelektualne lastnine: vedno večkrat priznana poštena raba (fair use), povečevanje uporabe prostih licenc Creative Commons in prihod piratskih strank. Opozarja pa na nevarnosti sporazumov CISA, TPP, TTIP. V tem položaju je zelo pomembna vloga knjižnic v ohranjanju javne rabe (public domain), zaščiti dostopa do znanja, zagovoru pravic uporabnikov, izobraževanju uporabnikov, podpori tehnologiji odprte kode in spoštovanju zasebnosti ter varovanja podatkov. Sinnreichovo predavanje je bilo zagotovo eno najboljših skozi celotno konferenco, saj se je sodobnih fenome-

nov lotil na privlačen, inovativen način.

Med sprejetimi predstavitvami je bilo slišati tudi Katherine Baberweil iz specialne knjižnice nizozemskega IBFD, Mednarodne pisarne za fiskalno dokumentacijo, v kateri so vzpostavili projekt digitalizacije dokumentov s področja davkov; poslušali tudi predavanje o vzpostavitvi digitalnega repozitorija Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, kjer imajo za sedaj na voljo 31000 objektov, ob lani prenovljenem vmesniku jih sedaj čakajo novi izzivi v izgradnji novih modulov, npr. za dodeljevanje DOI oznak.

Druga tema konference se je ukvarjala z raziskavami uporabe in izobraževanjem za zbirke digitalnih knjižnic (angl. Use Studies, Education and Training for Digital Library Collections). Tudi tu so bili prispevki in demonstracije zelo raznoliki. Problematisirali so metode raziskovanja in poudarjali različne poglede na vlogo raziskav v svetu sodobnih digitalnih knjižnic. Uvod v drugo temo je podal Michael Seadle z berlinske

Slika 1: Aula Magna Sveučilišta v Zadru, osrednje prizorišče konference LIDA, ob predavanju Michaela Seadla.

Predavanje Lynn Silipigni Connaway

Humboldtove univerze. Dotaknil se je aktualnosti različnih metodologij raziskav v informacijski znanosti, pri čemer je kritično predstavil popularno rabo vprašalnikov kot zelo težavnih orodij, ker skrivajo nerešljiv problem reprezentativnega vzorca. Nasproti temu je postavil etnografski metodi opazovanj in intervjujev. Spregovoril je o trendu izobraževanj na področju digitalnih knjižnic in o premiku fokusa iz knjižnic na informacijsko znanost, na katerega je treba misliti predvsem zaradi sprememb na trgu dela. Sledili so različni prispevki, Patricia Aufderheide iz Washingtona (ZDA) je govorila o aktualnosti v zvezi s pošteno rabo (fair use); svoj prispevek sta predstavili tudi dr. Maja Žumer in Tjaša Jug (Ljubljana), ki je opravila raziskavo o strukturi knjižnih recenzij na Amazonu, v kateri je analizirala 600 recenzij treh naslovov ter analizo povezala s koncepti FRBR. Svojo predstavitev pa je imel zopet tudi Cathal Hoare iz Univerze v Corku (Irski), ki je spregovoril o informacijskem vedenju študentov računalništva, zanimalo ga je predvsem iskanje informacij na mobilnih napravah. Kornelija Petr Balog iz Univerze v Osijeku (Hrvaška) je zatem

v svoji predstavitvi napravila zanimiv lok od stanja informacijske pismenosti k stanju e-demokracije. Spregovorila je o mladih, ki jih procesi demokracije ne zanimajo, da pa bi večjo vlogo tu lahko opravila tehnologija, saj bi prek uporabe novih IKT orodij lahko pomagale pri zanimanju za demokratično sodelovanje. Pri tem pa seveda izpostavlja aktivno vlogo univerzitetnih knjižnic pri promociji informacijske pismenosti za informirano državljanstvo. Odzivi na njeno raziskavo med mladimi so bili različni, avtorica pa z optimizmom ugotavlja, da je bilo, nekaj tudi pozitivnih, pri katerih je vzbudila premislek o e-demokraciji in participaciji.

Naslednja vabljen predavateljica je bila Lynn Silipigni Connaway, ki je spregovorila širše o integraciji knjižnic v življenje uporabnika. Dotaknila se je različnih vidikov sodobnega knjižničarstva, na koncu pa sklenila, da je za knjižnice danes pomembno, da vzpostavijo nove poti do uporabnikov, ohranjajo prisotnost na družbenih medijih in da, tu je uporabila termin, ki ga v slovenskem prostoru še ni tako pogosto zaslediti, si prizadevamo za to, da smo vpleteni knjižničarji (embed-

ded librarians, dogovorjenega prevoda še ni, avtorjevo slovenjenje je zgolj začasno). LIDA 2016 se je počasi že prevešala v zadnja predavanja. Med vabljenimi predavanji je bila letošnja konferenca še posebej pozorna na Tatjano Aparac-Jelušić (Hrvaška), ki je še posebej zaslužna za organizacijo LIDA konference v vseh letih do zdaj. Tako smo lahko prisluhnili njenemu predavanju o izobraževanju za digitalne knjižnice, ki jih dojema kot prostore, kjer konvergirajo različni poklici; dotaknila se je tudi strategije Evropa 2020 s poudarkom po potrebi po zagotovitvi reforme šolstva, ki bo poskrbela za nove kompetence tudi na področju informacijskih profesionalcev. Tatjani so ob odhodu v pokoj pripravili tudi Festschrift in ji podarili izvod zbornika, ki so ga izdali njej v poklon. Poslušali smo tudi Tefka Saracevica, ki je prvič stal v vlogi častnega gosta konference in spregovoril o svojem plodnem raziskovalnem delu, posebno seveda o raziskovanju pojma relevantnost.

Če bi torej hotel strniti bistvene poudarke letošnje izvedbe konference LIDA, bi zapisal: pomen, vloga in težave digitalnega skrbništva, problemi ponovne rabe podatkov, pomen širših kontekstov podatkov, koncept in razgradnja pojma prilagodljive kulture in etike, ki jo pri- naša; prednost etnografskim metodam raziskovanja pred vprašalniki, premislek o vlogi vpletenega knjižničarja in refleksija o novih kompetencah na področju informacijskih profesionalcev.

Kot je iz gornjega razvidno, je skoraj petdnevna konferenca v vsebinskem oziru ponudila res bogat cvetober najrazličnejših govorcev, predstavitev in predavanj so potekale vzporedno na treh različnih lokacijah. Poleg vabljenih predavanj, govorov, ki sta uvajala v temi in klasičnih predstavitev so bile na sporedu tudi demonstracije (prikazi), delavnice, sekcija plakatov in študentski panel ter forum doktorskih kandidatov. Prvič so tudi v tematsko zaokroženem nastopu prikazali trende in poudarke raziskovalcev iz jugovzhodne in vzhodne Azije. Mnoštvo in različnost programa konference, ki je zahtevala odločitve glede tega, komu prisluhniti,

ima žal le to pomanjkljivost, da je bilo treba marsikaj izpustiti. A LIDA 2016 se je, tako kot v prejšnjih letih, skozi odlično organizacijo izkazala kot dobra gostiteljica tudi v neformalnem smislu, saj je bilo priložnosti za pogovore in izmenjave izkušenj s kolegi in raziskovalci s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti več kot dovolj.

Viri:

Beagrie, N. (2008). **Digital curation for science, digital libraries, and individuals.** *International Journal of Digital Curation*, 1(1), 3-16.

Kavčič-Čolić, A. (2010). **Trajno ohranjanje digitalnih virov: koncepti in metode.** *Revija Knjižnica*, 54(1-2), 99-119.

Lewis, D. W. (2007). **A Strategy for Academic Libraries in the First Quarter of the 21st Century.** *College & Research Libraries*, 68(5), 418-434.

Madrid, M. M. (2013). **A study of digital curator competences: A survey of experts.** *International Information And Library Review*, 45149-156. doi:10.1016/j.iilr.2013.09.001.

Povezave:

Spletna stran konference <http://ozk.unizd.hr/lida/>

Arhiv videoposnetkov s konference <https://meduza.carnet.hr/index.php/media/videos?pack=424>

LIDA 2016 na Facebook <https://www.facebook.com/lida2016>

28. Poletna šola šolskih knjižničarjev Republike Hrvaške (RH)

Nevenka Poteko

Šolski center Celje

foto: Nevenka Potenko

nevenka.poteko@sc-celje.si

V hotelu Kolovare v Zadru je od 7. do 9. aprila 2016 potekalo tradicionalno državno srečanje šolskih knjižničarjev RH (28. Proljetna škola školskih knjižničara R Hrvatske), ki ga je organizirala Agencija za odgoj i obrazovanje RH. Predavanja, delavnice in primeri iz prakse so zajemali tematiko z naslovom: Uporaba strategij učenja in upravljanja z informacijami v šolskem knjižničarstvu v povezavi s cilji kurikularne prenovе. Strokovnih srečanj na Hrvaškem se s predstavitvijo primerov dobre prakse že več let udeležujejo člani Sekcije za šolske knjižnice pri ZBDS. Letos sva se srečanja udeležili Mirjam Klavž Dolinar in Nevenka Poteko.

Na področju šolskega knjižničarstva RH so bile s strani stroke predlagane in predsta-

vljene spremembe z večjo vlogo šolskega knjižničarja v kurikulumu medpredmetnih povezav:

- Učenje učenja (Jasna Milički).
- Uporaba IKT in pomen šolske knjižnice (Drženka Stančić).
- Položaj šolske knjižnice v kurikulumu hrvaškega jezika (Nataša Sajko – članica delovne skupine za hrvaški jezik, sodeluje s šolskimi knjižničarji).

Smernice za delo knjižničarjev smo zasledili tudi v prispevkih:

- Spodbujanje učencev, da razmišljajo izven okvirov... " ... kaj pa učitelji (Ana Crkvenčič)?
- Program vzgojno izobraževalnega dela šolskega knjižničarja (Josip Rihtarić).

- Strokovni delavec knjižničar, pobudnik strateškega razvoja šolske knjižnice (Mira Zovko), (Šušnjić ur., 2016)

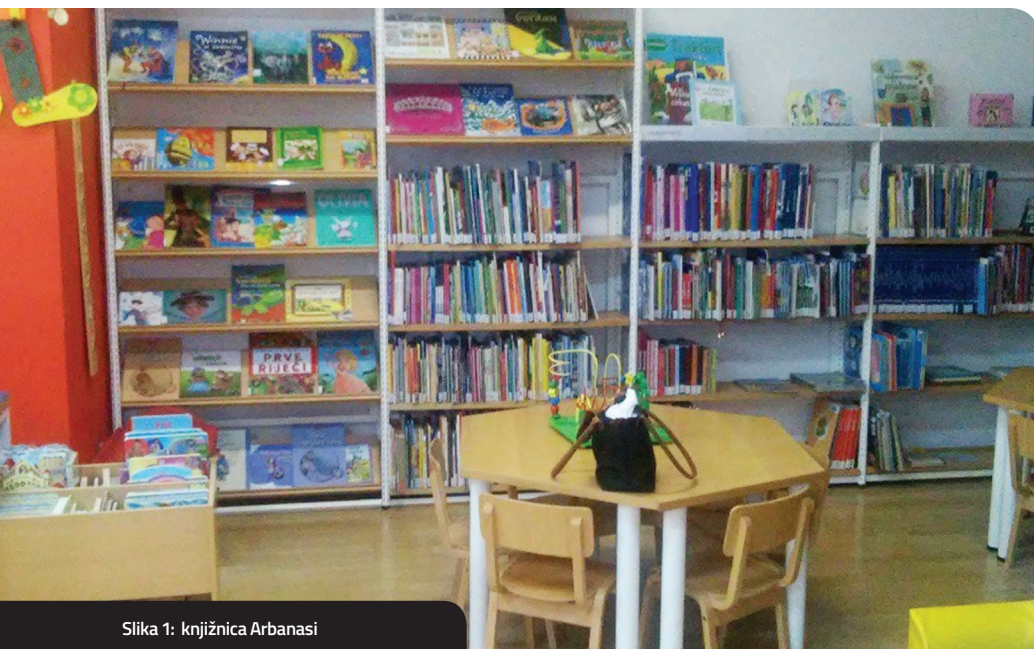
Najavljena so intenzivna usposabljanja za šolske knjižničarje in dolgo pričakovani Kurikulum za šolske knjižnice od prvega do petega ciklusa (osnovna in srednja šola). Od Kurikuluma se pričakuje, da bo dal jasne smernice, kaj morajo knjižničarji naučiti učence na posamezni stopnji izobraževanja. Spremenil naj bi se tudi pogled na delo knjižničarja, za katerega še prevečkrat velja, da je samo izposojevalec knjižničnega gradiva (Petrinić, 2016).

Drženka Stančić in Jasna Milički sta teoretična izhodišča podprli še z istoimenskimi izvedbami delavnic, ki so jih za udeležence izvajali tudi:

- Biljana Krnjaić, Anita Tufekčić (Inovativne funkcije in aplikacije – pomoč otrokom pri učenju).
- Ivana Ručić, Dražen Ružić (KAHOOT- orodje za online kvize, ankete, iskanja in druga vprašanja – delavnica za srednje in osnovne šole).
- Anita Cota (Šaljivo podjetništvo, izobraževalna delavnica za šolske knjižničarje) (Šušnjić ur., 2016).

V program je bil uvrščen ogled knjižnice Arbanasi z zanimivo predstavitvijo. Zadnji dan programa so bili predstavljeni primeri dobre prakse v šolski knjižnici. Slovenijo in šolske knjižnice sva zastopali:

- Mirjam Klavž Dolinar iz Osnovne šole Bratov Polančičev Maribor s temo Šolska knjižnica in učenje učenja v Sloveniji.
- Nevenka Poteko iz Šolskega centra Celja (ŠCC) s prispevkom Pišemo, ustvarjamo, beremo. Berete? Predstavljene aktivnosti

Slika 1: knjižnica Arbanasi

ŠCC so bile v praksi izvedene kot učne situacije KIZ v povezavi z različnimi predmetnimi področji v okviru obveznih izbirnih vsebin (OIV) in projektov.

V luči prenove so hrvaški kolegi z zanimanjem prisluhnili, kako sledimo ciljem našega Kurikuluma KIZ in kako v praksi poteka medpredmetno sodelovanje v osnovnih in srednjih šolah.

Šolski knjižničarji iz RH pa so predstavili:

- Ali novi kurikulum spreminja pristop k e-knjigi (Jasna Milički, Ana Sudarević)?
- Knjižnično informacijsko izobraževanje učencev srednje šole. Vzgojno izobraževalno delo z učenci v projektu Bodi svetloba (Ruža Jozić).
- V iskanju zanesljivih informacij (Madlen Zubović).
- Osebe, ki ne vidijo in ne slišijo, so med nami (Marija Gajski).
- Tradicionalne evropske zgodbe na odru (Miroslav Gakić).
- Po sledovih naših reformistov (Zdenka Venus-Miklić).
- Spoznaj glagolico – igra (Katarina Škiljo).
- Digitalni domorodci in domače branje (Slobodanka Marijančević).
- Mirovniki – kako učiti, da se naučijo (Đurđa Ivković-Macut)?
- Domače branje v knjižnici (Rahela Frelih, Tihana Levat).
- Kako pripraviti literarni večer (Elvira Katić) (Šušnjić ur., 2016).

Predstavljene dejavnosti so prinesle veliko uporabnih informacij. Udeleženci (310) srečanja so dobili vpogled v praktično delo šolskih knjižničarjev pri situacijah učenja z informacijskimi viri ob uporabi informacijske tehnologije. Primeri iz prakse imajo neprecenljivo vrednost in v povezavi z teoretičnimi izhodišči nadgrajujejo strokovni razvoj. Cilji aktivnosti so bili usmerjeni v izkoristek možnosti, ki jih omogoča informacijsko komunikacijska tehnologija, hkrati pa se ohrani sedanja programska odličnost izobraževalnega strokovnega dela šolskih knjižničarjev RH (Šušnjić, 2016, str. 6). Z razpravo o predstavljenih predlogih kurikularne prenove in sklepnimi mislimi organizatorice, se je zaključila 28. poletna šola šolskih knjižničarjev RH.

Slika 2: knjižnica Arbanasi

Slika 3: razstava

Viri:

Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama u školskom knjižničarstvu [Elektronski vir]: zbornik radova. (2016). Šušnjić, B., ur. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. Str. 4-6. Pridobljeno 24. 5. 2016 s spletne strani: http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=4164&Itemid=351.

Petrinić, I. (2016). U Zadru održana 28. Proljetna Škola školskih knjižničara. Pridobljeno 24. 5. 2016 s spletne strani: http://gimnazija-pula.skole.hr/nastavnici?news_id=1091.

Intervju z Luano Malec o portalu dobreknjige.si

Roman Rozina

Mestna knjižnica Grosuplje, enota Ivančna Gorica

foto: spletišče portala Dobreknjige.si

roman.rozina@gro.sik.si

Slika 1: Luana Malec, urednica portala

Lahko rečemo, da je portal Dobreknjige.si v dobrem letu in pol, od kar je bil posredovan na uporabo javnosti (na Dan slovenskih splošnih knjižnic, 20. novembra 2014), postal osrednji in po kakovosti izstopajoč slovenski knjižni portal. Njegova glavna značilnost je, da ga z vnašanjem anotacij oblikujejo splošni knjižničarji, kar je posebnost tudi v svetovnem merilu.

Luana Malec iz Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper in Irena Škvarč iz Goriške knjižnice Franceta Bevka sta pobudnici tega projekta, ki je zelo kmalu postal vseslovenski.

Luani Malec, urednici portala, smo zastavili nekaj vprašanj, tudi z namenom, da spodbudimo še kakšnega slovenskega knjižničarja z dobrimi idejami, da se pogumno poda v njihovo uresničitev.

Kdaj je prvič vzniknila ideja o portalu, ki naj bi ga oblikovali splošni knjižničarji? Najbrž ideja ni nova ...

Povprečen bralec ima danes precejšnje težave z izbiro dobrih knjig. Samo v Sloveniji jih vsako leto izide cca. 5.000. Ob tem jih le manjši del doživi kritiško presojo in da je paradoks še večji, kritik primanjkuje največ tam, kjer se največ bere, torej na področju žanrske literature. V knjižnicah smo zato že od nekdaj pripravljali priporočilne sezname gradiva v najrazličnejših oblikah, od najpreprostejših tiskanih, do kompleksnejših spletnih. Težava pa je bila v tem, da je vsaka knjižnica to počela le zase in zato tudi v omejenem obsegu. Od tod do ideje

skupnega, vseslovenskega knjižničnega priporočilnega portala, ki bi dvignil kakovost in učinkovitost našega dela, je manjkal le še korak in ta korak smo v letu 2012 naredili s portalom Dobreknjige.si.

Kakšna je bila na začetku vizija portala, še preden ste sploh šli v realizacijo tega projekta, in potem kasneje, ko ste idejo začeli uresničevati?

Vizija je vseskozi ista: vzpostaviti vzajemni spletni portal slovenskih splošnih knjižnic, s celovitimi, neodvisnimi predstavitevami dobre literature, namenjenim vsem, ki v poplavi literature iščejo pravi knjigo zase. Pri tem zasledujemo zlasti dva cilja: promocijo branja in promocijo dobre literature. Z združevanjem dela in znanja racionaliziramo tudi vse bolj omejene finančne in kadrovske vire in si prizadevamo za enakomernejši razvoj virtualnih knjižničnih storitev na nacionalnem nivoju.

Ime portala Dobreknjige.si je preprosto in učinkovito in se ga na spletu hitro najde. Morda nekaj besed o tem ...

Ime se nam je porodilo v hipu, skoraj spontano. Želeli smo, da bi ga naši uporabniki nedvoumno razumeli in ... no, saj veste, kaj knjižničarji pogosto slišimo za pulom: »Rad bi eno dobro knjigo«.

Kateri so bili prvi koraki pri uresničitvi projekta? Na katere spodbude in težave ste naleteli?

Ideja za vzpostavitev skupnega portala je nastala v Knjižnici Koper. Ker z Goriško knjižnico že tradicionalno dobro sodelujemo, smo jih spontano povabili k skupnemu načrtovanju, kar so tudi hipoma navdušeno sprejeli. Še istega leta smo nato s skupnim projektom v okviru izvajanja posebnih območnih nalog uspešno kandidirali na vsakoletni poziv Ministrstva za kulturo.

Pred leti se je podobno uspešna zgodba zgodila v obratni smeri – takrat je Goriška knjižnica povabila našo k projektu vzpostavitve biografskega leksikona Primorci.si. Primorci imamo povezovanje že v krvi

Kako se je postopno oblikovala vsebinska in tehnična platforma (npr. uporabniški vmesnik) portala?

Začeli smo s sistematičnim pregledovanjem sorodnih knjižničnih, knjigotrških in uporabniških portalov in seveda temeljne literature, zlasti z vidika prijaznosti uporabniških vmesnikov in seveda predstavljanja književnosti. Sledili so posveti s strokovnjaki za različna problemska področja, nato zasnova portala, po izbiri izvajalca pa končno tudi njegova dejanska vzpostavitev. Vmes sta hipoma minili 2 leti. Ves čas načrtovanja smo imeli v mislih uporabnike, njihove potrebe, pozorni pa smo bili tudi na standarde in priporočila za oblikovanje spletnih vsebin, med drugim tudi na standarde WCAG, tudi zato je vmesnik dostopnejši slepih, slabovidnih in drugim uporabnikom z motnjami branja. Razvoj uspešnih portalov ni nikoli docela zaključen. V uredništvu pozorno spremljamo odzive uporabnikov in kolegov knjižničarjev, po drugi strani sledimo novim trendom in tehnološkim možnostim. Spremembe skušamo nato uvajati celostno, v skladu z načrti, razpoložljivimi sredstvi in upoštevajoč trenutne finančne razmere.

Kako je bilo na začetku s financiranjem projekta in kako je danes? Pridobili ste sredstva Ministrstva za kulturo ...

Že v idejnem osnutku portala smo predvideli možnost enakopravne vključitve vseh slovenskih splošnih knjižnic, tako je že v osnovi pridobil noto nacionalnega pomena. S skupnim projektom smo leta 2012 uspešno kandidirali na Neposredni poziv k predložitvi predloga finančnega načrta in programa za izvajanje posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic za leto 2013, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Od tedaj sredstva, potrebna za delovanje in razvoj portala, pridobivamo z vsakoletnim kandidiranjem na omenjeni poziv. Prvi dve leti je Ministrstvo zagotavljalo predvsem sredstva za razvoj in vzdrževanje portala, od leta 2015 pa nam za potrebe upravljanja in uredništvovanja portala priznava tudi stroške dela polovice zaposlenega v obeh knjižnicah upravljalca portala.

Ko je bil portal večidel postavljen, je bilo treba iti v promocijo ... Kako ste predstavili projekt slovenskim knjižničarjem in širši javnosti?

Portal smo že pred javno objavo večkrat v različnih razvojnih fazah predstavili slovenski strokovni javnosti. Z informiranjem in predstavitvami so nam pomagale tudi vse osrednje območne knjižnice, Združenje splošnih knjižnic, Sekcija za splošne knjižnice, območna bibliotekarska društva, pa tudi strokovni delavci iz posamičnih knjižnic, predvsem iz MKL in Knjižnice Logatec. Prototip portala je nato testiralo osemnajst splošnih knjižnic, izbor nastalih predlogov smo vključili v nadaljnje razvojne faze. Že pred objavo se je k soustvarjanju portala pridružilo več kot polovica knjižnic. Medijem in javnosti smo ga nato skupaj predstavile 20. novembra 2014, na praznični dan splošnih knjižnic. Slovesno prireditev smo pospremili s promocijskim materialom (plakati, zgibankami in knjižnimi kazalkami), prejele so ga vse splošne knjižnice. Ponosni smo tudi na promocijski animirani film, oblikovali smo ga sami, večinoma v poznih urah, in je še danes dostopen na portalu. Predstavitev je bila tudi v javnosti zelo odmevna, o portalu je poročalo 73 medijev, tako tiskanih, kot tudi večina radijskih in televizijskih.

Kako so se na portal odzvale knjižnice oz. knjižničarji (nasplošno in tudi s pripravljenostjo za vnašanje anotacij, komentarjev ...) in po drugi strani širša javnost?

Odziv na portal, tako strokovne kot tudi splošne javnosti, je bil zelo dober. Tako je še danes. V letu in pol se je portalu pridružilo 46 od 58-ih slovenskih splošnih knjižnic, knjižna priporočila aktivno vnaša več kot 100 knjižničarjev, posledično je tudi knjig, objavljenih na portalu, že preko 1.500. Temu primeren je odziv uporabnikov. Veliko je pohval in spodbudnih besed, padlo je tudi nekaj kritik in predlogov, ki so nam pomagali k izboljšavam. Obisk portala že od prvega dne eksponentno raste in bo, ob zdajšnjem tempu, še pred koncem leta krepko presegel dva milijona. Portal je

tudi sicer vse bolj prepoznaven; vključen je v NUK-ova izobraževanja, knjižnice ga predstavljajo v svojih okoljih, o njem je bilo objavljenih kar nekaj člankov, spletni dostop do portala nudijo nekatere založbe in knjigarne (npr. Modrijan), anotacije iz Dobrihknjig.si smo zasledili na platnicah knjige Bela kot sneg, pa tudi v reviji Bukla, na portalu Bližjknjigi.si ipd.

Kako je z vašega gledišča zaživel portal med spletnimi uporabniki oz. kako ocenjujete njihov odziv – tudi kar zadeva komentarje, ocene knjig ipd.? So v zvezi z zadovoljstvom uporabnikov poleg tega, kar je razvidno iz obiskov portala, komentarjev ... že narejene kakšne raziskave, ankete ipd.?

Z obiskom portala smo, kot rečeno, zadovoljni, si pa od uporabnikov želimo več aktivnosti v smislu podaje komentarjev, ocen prebranega.

Na fluidnem področju književnosti je po našem mnenju glas bralcev, poleg seveda glasu knjižničarjev in literarne stroke, nujna prva objektivnega knjižnega portala. Delamo na tem. V načrtu je razvoj kompleksnejših uporabniških profilov (vzor Goodreads), kmalu bodo zaživali virtualni bralni klubi. Portal je še mlad, resno testiranje zadovoljstva uporabnikov nas zato še čaka, bo pa gotovo izvedeno, saj bo portal tudi osrednje področje moje ga nadaljnega študija.

Eden od namenov portala je gotovo dvig bralne kulture ... Dolgoročno pa najbrž tudi vsaj delen vpliv na odločitve založnikov, katere knjige bodo ponudili slovenskim bralcem ... Kaj menite o tem?

Včasih se je v slovenščino prevajalo samo izbrane, kakovostne knjige, tudi pisal ni vsak, saj je bil natis knjig veliko dražji kot danes, založniški standardi pa so bili zakon, založbe so jih poznale in upoštevale ... Danes ni več tako. Knjiga je postala tržni proizvod, tako kot vsi drugi. To pomeni, da sta tudi pri knjigi danes v ospredju dobiček in ekonomija obsega, žal pogosto na račun njene kakovosti.

Dobreknjige.si so zaradi selektivnega

izbora že sedaj ogledalo založnikom, svoje lahko povedo tudi uporabniki, v kratkem se jim bodo na svojstven način pridružili literarni kritiki, razmišljamo pa še o drugih »prijemih«, kot je npr. vzpostavitev uporabniškega kotička za razgalitev tiskarskih in slovničnih napak, odkritih v prebranih knjigah ipd.

Kaj je po vašem dobra knjiga? Najbrž to ni tako enostavno vprašanje ... Kako ocenjujete anotacije na portalu: so v skladu z začrtano vizijo (bodisi v izboru leposlovja bodisi v kakovosti vnosov)? Portal je živ organizem in najbrž ni mogoče vsega predvideti ... Na kaj naj bo vnašalec anotacij še posebej pozoren?

Dobra knjiga mi pomaga razumeti svet, ljudi, življenje ... in preko tega razumeti in osmisлити tudi sebe. Če govorimo o leposlovju je to knjiga, ki mi pomaga do odgovorov, ne da bi mi docela odgovorila in me vodi do vprašanj, ki si jih sama nisem zastavljala. Skratka, dobra knjiga me ne le nagovarja, temveč se z menoj pogovarja in to vsakič znova, ko jo vzamem v roke. Če se postavim v vlogo bibliotekarke bi rekla, da je dobra knjiga preprosto tista, ki bralca ne pusti na cedilu. Je knjiga, ki mu čas in trud, porabljen zanjo, povrne v obliki neke trajno dodane vrednosti, pa naj bo to estetski užitek, etični vidik, neko novo spoznanje ali kombinacije naštetega. Drugače povedano, dobra knjiga bralca ne pasivizira, ampak ga spodbuja k razmišljanju in k nepoznanemu.

Je pa tudi res, da lahko taka knjiga doseže svoj učinek oz. namen le v primeru, če ustreza preferencam, predvsem pa predstavim in miselnim zmožnostim individualnega bralca. Te pa so v splošnih knjižnicah, namenjenim uporabnikom vseh starosti, izobrazbenih ravni, bralnih kilometrin ipd., zelo različne. Knjižničarji moramo kot promotorji branja bralce in njihove odločitve spoštovati, moramo pa tudi razumeti, da lahko posežemo v njihovo izbiro, jih spodbudimo k raziskovanju, k novemu, k drugačnemu. Na nas je torej, da uporabnikom pomagamo do zanje ustrezne knjige in jih obenem skozi proces različnih aktivnosti podpiramo v bralni rasti, torej navzgor.

Kakšen je sedaj sestav (članstvo) uredniškega odbora portala? Kako poteka uredniško delo? S kakšnimi izzivi se srečujete? Komunikacijo z vnašalci oz. pomoč moderatorjem ste sčasoma razširili ...

Uredniški odbor portala šteje deset članov, po enega iz vsake osrednje območne knjižnice. Člani smo Polonca Kavčič (Goriška knjižnica Franceta Bevk), Samo Roš (Osrednja knjižnica Celje), Veronika Vurnik Škrabec (Mestna knjižnica Ljubljana), Jasna Mlakar (Mariborska knjižnica), Ekaterina Kostov (Knjižnica Mirana Jarca Novo Mesto), Milena Dobršek (Knjižnice Ivana Potrča Ptuj), Julijana Voroš (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota), Jelka Kos (Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem), Damjana Pečjak (Mestna knjižnica Kranj) in jaz (Knjižnica Koper). Uredniki smo imenovani za dobo štirih let. »V živo« se običajno sestanemo dva- do trikrat letno, zato pa je več komunikacije po mailu in telefonu. V uredništvu bdimo nad vsebino, sprejemamo pravila vnosov, prispevamo ideje za popravke in nadgradnjo portala. Porast vsebin na portalu je povečal obseg uredniškega dela, naloge smo si tedaj porazdelili po teritorialnem načelu, pridobili smo privilegij regijskih urednikov in okrepili komunikacijo z vnašalci svojih območij. Medve s Polonco opravljava še naloge glavne urednice oz. namestnice glavne urednice, kar pomeni, da skrbiva za celoto portala; za njegovo upravljanje, urejanje in razvoj, za povezovanje in vzdrževanje partnerskih vezi med institucijami, ki prispevajo vsebine za portal, za izobraževanja in promocijo na nacionalni ravni, za poslovne stike z drugimi zunanji sodelavci in seveda za vodenje uredniškega odbora.

Portal sproti nadgrajujete ... Od prvih predstavitev knjig do danes se je zvrstilo kar nekaj izboljšav oz. nadgradenj tako za moderatorje kot tudi na uporabniškem vmesniku ... Kako je nastala ideja o bralnih klubih na portalu? Kako so zaživali? Še kakšna beseda o blogu na portalu z naslovom Knjige pomagajo ...

Bralni klubi so v knjižnicah vse bolj prepoznavna in uveljavljena oblika

socialnih interakcij in promocije dobrega branja. Virtualni bralni klubi, načrtovani na portalu Dobreknjige.si, bodo koristna dopolnitev že obstoječih, povezovali pa bodo tudi uporabnike, ki ne morejo ali ne utegnejo do knjižnice. Blog Knjige pomagajo ureja Urška Orešnik, bibliotekarka iz Knjižnice Logatec. Na portal je vključen kot uvod v novo poglavje biblioterapevtskih razsežnosti, ki se bo razvijalo v prihodnjih letih. Z novimi interakcijami med spletom in knjižničnim prostorom skušamo obogatiti knjižnično ponudbo z dejavnostmi, ki se med seboj ne izključujejo, ampak dopolnjujejo.

Kako ohranjate smer in kakovost portala? Tu mislim na izobraževanja knjižničarjev – vnašalcev anotacij – in ostalo ...

Kakovost portala zagotavljamo kompetentni knjižničarji. Za to je nujna splošna razgledanost, bralna kilometrina in strokovno znanje, ki ga krepimo s kontinuiranimi izobraževanji, posveti, izmenjavo informacij in stališč. V ta namen smo letos organizirali cikel izobraževalnih srečanj; da bi književnost, njeno predstavljanje, priporočanje in vrednotenje osvetlili iz različnih zornih kotov, s končnim ciljem dviga naših storitev in odličnosti portala Dobreknjige.si. Izobraževanja so bila dobro sprejeta, evalvacijska anketa je potrdila, da je tovrstnih izobraževanj v slovenskem knjižničnem prostoru premalo, udeleženci so v mnenjih enotni, želijo si nadaljevanj, poglobitev. Vsebine letošnjih predavanj bodo objavljene tudi v tematski številki revije Knjižnica, ki bo izšla predvidoma v oktobru. Kakovost portala zagotavljamo tudi s sprotnim spremljanjem vnosov in s takojšnjim ukrepanjem ob zaznanih težavah. S Polonco sva zato v stalni pripravljenosti (brez dodatkov), tudi ob nedeljah in praznikih.

Po prebrani dobri poljudnoznanstveni ali strokovni knjigi se kot moderator dostikrat sprašujem, kam naj jo vnesem v portal Dobreknjige.si, ki je sicer namenjen leposlovju. Ste razmišljali o tem, da bi osnovali še portal dobrih poljudnoznanstvenih oz. strokovnih knjig – ali pa jih morda vključili znotraj obstoječe platforme?

Pobude za širitev portala z izborom poljudnoznanstvenih knjig, zlasti s področja humanističnih in nekaterih družboslovnih ved, smo že večkrat prejeli tako od knjižničarjev, kot tudi od uporabnikov portala. Potreben je še skrben, celovit premislek.

Kakšni so vaši načrti, pričakovanja in vizija portala v prihodnosti? Kako daleč ste z literarnimi kritikami v okviru Dobrihknjig.si, ki naj bi jih prispevali študenti Filozofske fakultete v Ljubljani?

Portal je že ob vzpostavitvi predvideval aktivno sodelovanje vseh treh javnosti: knjižničarjev, bralcev in literarne stroke: knjižničarji prispevamo jedro portala, tj. bralna priporočila, naši bralci, skladno s participativno filozofijo spleta 2.0, sodelujejo z oddajo komentarjev, ocen in z deljenjem priporočil preko družbenih omrežij, za literarno stroko pa je predviden poseben segment za oddajo kritik, ki je programsko tudi že razvit, vendar še neaktiven. Konec lanskega leta smo se zato povezali z oddelkom za primerjalno književnost in slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in diplomskim študentom pod mentorstvom profesorjev obeh oddelkov omogočili objavo literarnih kritik na portalu. S fakulteto smo redno v kontaktu, prve recenzije lahko pričakujemo še pred objavo tega prispevka. S takšnimi prenosi znanj iz univerze v realno knjižnično okolje lahko pridobimo vsi: knjižnice utrdijo strokovnost in objektivnost portala, univerza izkaže koristnost in dejansko vpetost v okolje, študentom pa je omogočen preizkus teorije v praksi, s prvimi objavami pa tudi reference za nadaljnje delo.

Kaj bi sporočili knjižničarjem entuziasmom, ki imajo dobre ideje in bi jih želeli uresničiti? Vaša izkušnja se mi zdi kompleksna in uporabna za marsikoga – sploh, ker gre za tako uspešen projekt ...

Naj bodo pogumni, vztrajni in odpri. Pomembno je, da poiščejo somišljenike, sami težko delamo premike. Možnosti je veliko. S predlogi se lahko obrnejo na svojo območno knjižnico, na

Združenje splošnih knjižnic, na Sekcijo za splošne knjižnice, na območno bibliotekarsko društvo – prav vsaka od naštetih institucij je prisluhnila našemu projektu in mu pomagala na svoj način. Vse se da. Največja ovira je pogosto v nas samih.

Bi želeli sporočiti še kaj, kar se vam zdi pomembno in ni bilo zajeto v vprašanjih?

Morda le še besedo o vzpostavljenem poslovnem modelu. Portal je namreč v letu 2015 s podpisom tripartitne pogodbe prešel v last vseh sodelujočih splošnih knjižnic, v imenu katerih je pogodbo podpisalo Združenje splošnih knjižnic. Omenili smo že uredniški odbor portala, ki bdi nad vnašanjem vsebin. Upravljanje portala je zaupano Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper in Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, splošne knjižnice pa svojo pravico do nadzora nad upravljanjem, delovanjem in razvojem portala uresničujejo preko Nadzornega sveta, ki ga sestavljajo direktorji petih osrednjih knjižnic, ki so v preteklih dveh letih na portal prispevale največ vsebin, predsednik Združenja splošnih knjižnic in koordinator osrednjih območnih knjižnic iz NUK-a. Vzpostavljen model se je pokazal kot trdna opora dosedanjemu delovanju in razvoju portala.

Luana, hvala za vaš dragocen doprinos pri uresnitvi in nadgrajevanju portala Dobreknjige.si, s tem pa tudi za tehten in dolgoročen prispevek k dvigu bralne kulture.

Pogovarjal se je Roman Rozina.

Tematske mape s periodiko

Dobra praksa v Knjižnici Ivana Tavčarja Škofja Loka

Ana Marija Miklavčič

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka

foto: arhiv knjižnice

ana.miklavcic@knjiznica-skofjaloka.si

Zamisel o oblikovanju tematskih map sega v poletje leta 2013. Njihova izposoja je postala ustavljena praksa v osrednji knjižnici in njenih enotah. Najbolj so zaželeno v poletnem času, ko je čas počitnic in ljudje odidejo na dopust. Zaradi boljšega razumevanja v knjižnici uporabljamo namesto izraza serijske ali periodične publikacije izraz revije¹, ki je uporabnikom bližji. Knjižnica izbira med cca. 260 naslovi periodičnih publikacij (nakup in darovi skupaj).

Kot že ime samo pove, gre za komplet petih ali šestih izvodov revij, ki obravnavajo podobno tematiko. Revije so vložene v prozorno mapo, ki ima na prednji strani naslov, ki nakazuje vsebino. Z izbiro naslova želimo čim bolj pritegniti naše bralce. Na licu mape je še logotip knjižnice, na hrbtni strani pa seznam revij. S slednjim lahko pri izposoji preverimo, če se številke revij in njihovo število ujema. Mape razstavimo na vidno mesto za izposojevalnim pultom, kjer takoj padejo v oči. Iz leta v leto bolj ugotavljamo, da si uporabniki gradivo, ki je posebej izpostavljeno, več izposojajo, ker jim ni treba brskati med natrpanimi knjižnimi policami. Izobesimo tudi manjši plakat s pojasnili.

Mape zamenjamo vsake tri mesece, skladno z menjavo letnih časov. Kar nekaj se jih vsebinsko navezuje na letne čase (npr. Poletna kuhinja). Med izbranimi revijami prevladu-

jejo mesečniki, dvomesečniki in četrletniki. Dnevne časopise ne vključujemo, prav tako ne rumenega tiska in zahtevnih strokovnih revij, ki se izposojajo v študijske namene. Navadno ne izbiramo med revijami tekočega letnika, ampak med starejšimi letniki tistih revij, katerih vsebina ne zastara prehitro. Povsem neprimerne so npr. računalniške revije. Mape izdelamo posebej za odrasle in otroke. Izposojamo jih za obdobje treh tednov, kar je uporabnikom še posebej všeč, saj se jim zdi obdobje enega tedna, v katerem morajo

običajno vrniti revije, prekratko.

Za letošnje poletje smo pripravili mape z naslovi: Pletemo, kvačkamo in šivamo za poletje, Otroci na počitnicah, Zaplešimo, Počitniška potovanja, Polepšajmo dom, Aktivni v vročini, Nekoč je bilo, Zdravje je naše bogastvo, Poletna kuhinja, Moški svet, Učimo se rusko...

Mapa **Moški svet** vsebuje sledeče revije:

Tematske mape s periodiko

¹Bibliotekarski terminološki slovar revijo definira kot serijsko publikacijo, ki izhaja tedensko ali v daljših presledkih in se po vsebini omejuje na določeno strokovno področje ali na določen sloj prebivalcev.

- Življenje in tehnika 2015/9
- Gea 2015/10
- Science illustrated 2015/72
- Global 2015/6
- Ekipasn revija 2015/2

Pred dejansko izposajo tematskih map mora katalogizator popraviti rok izposoje v polju za zalogo 996/997, podpolje u (u=21d), da pri izposoji ni ročnega popravljanja datuma roka vrnitve za vsako enoto posebej. Slabost je, da se s tem spremeni rok izposoje celemu letniku revije in ne samo številki, ki je v tematski mapi. Izposoja posamezne številke prav tako ni mogoča, razen v kompletu. V spomladanskem času k oblikovanju map povabim tudi študente bibliotekarstva na delovni praksi, da konkretnije spoznajo periodiko in da popestrim njihove zadolžitve.

Ker dobimo knjižnice vedno manj denarja za nakup gradiva, je jasno, da število naslovov periodike ne narašča. Problem je predvsem pri krajevnih knjižnicah, ki imajo precej bolj omejen izbor. Če ima osrednja knjižnica v Škofji Loki naročenih 210 naslovov periodike, pa npr. Krajevna knjižnica Žiri, ki pokriva območje s petkrat manjšo populacijo, razpolaga samo s 35 naslovi. In prav s pomočjo tematskih map, v katere vključimo tudi naslove, ki jih v krajevnih knjižnicah ni, nudimo pestrejšo izbiro. Z mapami želimo predvsem omogočiti našim uporabnikom, da v miru preberejo vsebine, ki jih zanimajo in hkrati spoznajo tudi sorodne revije.

Viri:

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka:
knjižnica, prostor odprt za vsakogar,
Škofja Loka : Knjižnica Ivana Tavčarja,
2015

Bibliotekarski terminološki slovar, Ljubljana : ZBDS, NUK, 2009

Knjižno stojalo s tematskimi mapami

Majda Jurič Sirk
Knjižnica Litija

majda.jsirk@gmail.com

Tačkov festival v Litiji

Tačkov festival posvečen spominu na rojstni dan lutkarja in gledališčenika Naceta Simončiča

Tačkov festival se je odvijal v četrtek 9. in v petek 10. junija 2016. Posvečen je spominu na rojstni dan lutkarja in gledališčenika Naceta Simončiča, doma iz Litije. Nace Simončič je bil tisti lutkar, ki je Radovednemu Tačku s svojo čudovito osebnostjo dal poseben pasje-človeški značaj, ki se je priljubil številnim generacijam otrok. Tačkov festival je postal tradicionalen, saj smo ga Knjižnica Litija z Zavodom za kulturo, mladino in šport Litija s podporo Civilne iniciative Litija, organizirali že peto leto.

V četrtek in petek dopoldan so bili na

festival povabljeni otroci iz vrtcev in šol. 750 otrok si je ogledalo lutkovno predstavo domače skupine LI-LU, Medved in dežnik ter predstavo Gledališča iz desnega žepka, Poklic coprnice Mice. (fot. št.1) Po predstavi se je mladim obiskovalcem predstavilo pasje zavetišče Meli iz Trebnjega. Prostovoljka zavetišča je pripeljala zapuščena psička ter predstavila delo v zavetišču. Otroci so bili navdušeni saj so psička lahko na koncu tudi pobožali. (fot. št.2) Rdeča nit festivala je bil odgovornost do zapuščenih in izgubljenih živali, saj je na temo »Našli smo psa« potekal tudi likovni natečaj. Dopoldansko deževje nam je malce pokvarilo načrte, saj nismo uspeli prikazati kinološkega dogajanja v parku

pred dvorano Kulturnega Centra Litija.

V Knjižnici Litija so si otroci lahko ogledali razstavo vseh del, ki so prispela na

Slika 1: Lutkovna predstava domače skupine LI-LU: Medved in dežnik. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 2: Predstavitelj pasjega zavetišča Meli iz Trebnjega. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 3: Spominski večer v Knjižnici Litija z gostjo Ivanka Mežan. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 4: Tačke pomagajčke so prisluhnile mladim bralcem (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 5: Knjižnica pod kostanji je mladim bralcem nudila različne knjige, ki so jih lahko brali ali odnesli domov. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 6: Stojnica Veterinarstva Gaber. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 7: Dobro obiskana stojnica s palačinkami. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 8: Na ogled so bili nagrajeni stripi likovnega natečaja »Našli smo psa«. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 9: Druženje s štirinožnimi prijatelji. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 10: Otroci so ustvarjali na stojnicah: barvali pobarvanke, izdelovali ročne lutke in origami kužke. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

Slika 11: Z ročnimi lutkami so se otroci poigrali v mini gledališču. (Vir: arhiv Knjižnice Litija)

natečaj, tema stripa z naslovom Našli smo psa je naletela na velik odziv: prispelo je 493 stripov, sodelovalo pa je 521 otrok.

Spominski večer v knjižnici je bil namenjen Nacetu Simončiču, ki nas je s svojim delovanjem navdihoval in spodbudil v pripravi Tačkovega festivala. O Nacetu in njegovi gledališki karieri v partizanskem gledališču smo se pogovarjali z njegovo gledališko kolegico in prijateljico, igralko Ivanko Mežan. Gostja nam je pričarala nepozaben spominski sprehod v čas rojstva slovenskega narodnega gledališča, ki ga je v partizanskih letih soustvarjal tudi Nace

Simončič. Prireditve so polepšale pevke Učiteljskega pevskega zbora KUD Litus, ogledali smo si tudi krajše dokumentarne filmske in fotografske izseke o Nacetovih gledaliških letih. (fot. Št.3)

V petek popoldan pa je sonce le pokukalo izza oblakov in zaključek Tačkovega festivala je lahko potekal pod kostanji v parku pred Kulturnim Centrom Litija. Glasba, živahno moderiranje povezovalca Lovra, ki je predstavljal aktivnosti festivala, so obiskovalce usmerjale v različne koticke. V bralnem koticu v Knjižnici pod kostanji sta potrpežljivo na mlade bralce čakali psički iz terapevtskega društva Tačke pomagačke. (fot. št. 4) Društvo Tačke in repki je spodbujalo k ustvarjalnosti z origami tehnikami. V delavnici lutk so nastajale ročne lutke iz nogavičk – seveda so bili to kužki, ki so nastopali tudi v mini gledališču pod kostanji. Tačkove palačinke so pekle prijazne članice Turističnega društva Litija, na odru pa so se ob Lovru pokazali različni kužki s svojimi lastniki na pravi promenadi. Na stojnici Veterinarstva Gaber pa so delili nasvete, kako ravnati s štirinožnim prijateljem, da ostane zdrav in čil. (fot. št. 5, 6, 7, 8)

Zaploskali smo petnajstim nagrajencem natečaja »Našli smo psa« ter jih obdaro-

vali s praktičnimi nagradami, izbrali in nagradili pa še skupino otrok iz podaljšanega bivanja OŠ Gabrovka- Dole pri Litiji, POŠ Dole, ki je skupinsko naredila najboljše stripe.

Peto druženje s Tačkovim festivalom je sklenila velika slastna torta, ki so jo spekli v kavarni Pri mostu, in so jo sladkosnedi »človeški« obiskovalci z užitkom pojedli.

Tačkov festival postaja simpatično in toplo druženje ljubiteljev psov, gledališča, ustvarjalnosti in radovednosti, zato dobrodošli med nami, na 6. Tačkovem festivalu prihodnje leto! (fot. št. 9,10,11)

Domoznanske prireditve v Mestni knjižnici Piran

Špela Pahor

Mestna knjižnica Izola

foto: spletišče postala Dobranovica.si

spela.pahor@guest.arnes.si

Mestna knjižnica Piran deluje na področju, ki je v marsikaterem pogledu drugačno kot ostala območja v Sloveniji. Do konca 2. svetovne vojne je bilo večinsko prebivalstvo obalnih mest, tako tudi Pirana, italijanske narodnosti. Prebivalci vasi v zaledju so bili slovenske narodnosti. Piran je bil skoraj pol tisočletja ekonomsko in kulturno povezan z Benetkami. Benetke so odkupovale piransko sol, v Piran so po morskih poteh prihajale različne druge dobrine. Zaradi solin in pomorske trgovine je mesto doživelo razcvet, kar je ljudsko izročilo strnilo v rek Piran je zrasel na soli. Še danes je najlepša hiša v Piranu Benečanka z znamenitim napisom Lasa pur dir.

Beneški umetniki so krasi piranske cerkve. V mestu so poleg preprostih solinarjev, kmetov, ribičev, trgovcev in obrtnikov prebivali tudi mnogi izobraženi ljudje. Vsem je poznan violinist in skladatelj Giuseppe Tartini, tukaj pa se znanje povprečnega Slovenca o piranskih kulturnikih in na splošno o načinu življenja nekdanjih Pirančanov navadno ustavi. Zato je delo domoznanskega oddelka piranske knjižnice toliko pomembnejše, tako za mesto samo kot tudi širše. Bibliotekarska specialistka in skrbnica domoznanske zbirke v Mestni knjižnici Piran, Ksenija Petaros Kmetec, si že več kot dve desetletji prizadeva za širjenje vedenja o zgodovini Pirana. Skrbno zbira, obdeluje in preučuje domoznansko gradivo. Prebivalcem piranske občine in obiskovalcem iz širše okolice in tujine na različne načine predstavlja kulturno dediščino in način življenja v našem lokalnem okolju nekoč in danes. Pripravlja razstave starih knjig,

razglednic, poštних znamk, zemljevidov in pomorskih kart, leposlovnih in strokovnih del avtorjev, ki so živeli ali živijo na našem območju. Za spletni portal Primorci.si in domoznanski portal Kamra piše prispevke o pomembnih Pirančanih. Organizira in vodi kulturne prireditve in literarne večere. Sodeluje pri lokalnih in nacionalnih projektih, piše strokovne in poljudne članke, prevaja domoznanske prispevke iz italijanščine v slovenščino. Prizadeva si, da bi se vsi zavedali pomena ohranjanja kulturne dediščine.

Domoznanske prireditve in razstave pripravlja v sodelovanju s prebivalci, ustanovami ali društvi iz piranske in drugih obalnih občin. Že več let sodeluje pri projektu Dnevi evropske kulturne dediščine. Jeseni 2015 so obiskovalci knjižnice prisluhnili predavanju o svetem Juriju, ki je zavetnik mesta Piran od leta 1343, ko je v hudem neurju čudežno rešil dva ribiča iz objema valov in mesto pred poplavo. Legenda se je v ljudskem izročilu ohranila do danes, o dogodku pa pričajo tudi slikarske in kiparske umetnine v cerkvah in na pročeljih hiš, v ozkih ulicah in na trgih v Piranu. Gost v knjižnici je bil tudi raziskovalec Almerigo Apollonio iz znane piranske ladjedelniške družine. Živi v Pavii v Italiji, po poklicu je ekonomist, odkar je upokojen, pa ves svoj prosti namenja raziskovanju preteklosti Pirana. Objavil je že številne knjige o zgodovini mesta. Njegovo najnovejše delo je monografija v dveh delih (skupno 991 strani), ki je zaenkrat dostopna le v italijanščini. Obravnava obdobje od začetka 20. stoletja do razkroja in zatona avstro-ogrske monarhije. Tedanjo družbo predstavi z različnih vidikov vsakdanjega življenja in

prikaže čedalje bolj zapletene odnose med različnimi narodi, ki so živeli v habsburški monarhiji. Življenje Diega de Castra iz plemiške družine, ki je živela v palači Gabrielli, je raziskala Branka Preden. Diego de Castro se je ukvarjal s statistiko in o tem napisal 140 knjig in več kot 1500 strokovnih prispevkov. Pisal je tudi o zgodovini Trsta. Od leta 1952 do 1954 je bil diplomatski predstavnik Italije v zvezniški upravi v Trstu in je politične in pravne probleme zelo dobro poznal. Zagovarjal je idejo, da bi morali Slovenci, Italijani in Hrvati v Istri živeti v sožitju, tako kot so živeli v časih beneške republike. Piranu je zapustil bogato knjižnico z več kot 13.000 knjigami, statističnimi letopisi in revijami, ki se sedaj nahaja v Tartinijevi hiši. Branka Preden je predlagala, da bi Piran postal center za proučevanje znanosti o statistiki. Diego de Castro je bil tudi velik dobrotnik. Z njegovim denarjem so obnovili orgle v stolni cerkvi sv. Jurija, italijanski narodni skupnosti je omogočal izdajanje knjig ter ustanovil sklad za štipendiranje študentov iz Istre. Ksenija Petaros Kmetec je na literarnih večerih predstavila tudi več književnih ustvarjalcev, kot so Veso Pirnat Broški, Marko Matičetov, Vanja Pegan, Erika Vouk, Ivan Sivec in drugi. Zanimiva je bila predstavitev doktorske disertacije Vladke Tucovič Istra v sodobni slovenski književnosti. Veliko prireditev je seveda dvojezičnih. Tudi predstavitev monografije Storia e antologia della letteratura italiana di Capodistria, Isola e Pirano / Zgodovina in antologija italijanske književnosti Kopra, Izole in Pirana je potekala v obeh jezikih okolja.

Domoznanski večeri vsakič znova pritegnejo številne obiskovalce. Ljudje z zanima-

njem prislunhejo predavanjem z diaprojekcijo, kot so bila na primer Zbogom tramvaj, dobrodošel avion, Piranski tradicionalni ribolov cipljev, Usidrali smo se na morje - o razvoju slovenskega pomorstva v obdobju 1945-1958, Porečanka – Parenzana o nekdanji istrski železnici. Odprtje slikarske razstave ljubiteljskega likovnega umetnika Giulia Ruzziera Piranski tramvaj so v knjižnici povezali še z obujanjem spominov in s predstavitvijo diplomske naloge Uroša Pavlina Železniška proga Trst–Poreč. Zanimiva je bila tudi razstava slik Sveti Jurij, zaščitnik Pirana, ki so jih naslikali člani likovne skupine iz Tartinijeve hiše.

Mestna knjižnica Piran je sodelovala pri projektu italijanske narodne skupnosti *Raccontiamo il mare per viverlo meglio* / Pogovori o morju in življenju z morjem. Namen šestih tematskih srečanj in pogovorov o morju je bil zbiranje in ohranjanje lokalne etnografske tradicije. V okviru projekta Srečanja v Piranu pa Ksenija Petaros Kmetec vodi pogovore z občani, ki delujejo na področju kulture, znanosti in ohranjanja dediščine.

Ljudje se domoznanskih prireditev udeležijo, ker jih zanima preteklost mesta in okolice, želijo pa se predvsem srečati s

tistimi, ki so bili priče nekdanjega življenja in lahko o njem najbolj verodostojno pripovedujejo. Spoznavanje zgodovine, povezovanje preteklosti s sedanjostjo pripomore tudi k preseganju predsodkov – vse to pa plemeniti obiskovalce in uporabnike knjižnice iz domačega in širšega prostora. Domoznanske prireditve prispevajo k promociji knjižnice in mesta Piran. Na svojski način spodbujajo sožitje, dialog in sodelovanje med pripadniki različnih narodov, ki danes živijo na tem območju.

Uporaba ribje lestvice akademičnosti, vizualne učne metode za iskanje pravih virov

Ksenija Medved

Mestna knjižnica Grosuplje

ilustracije: Josh Filhol

ksenija.medved@gro.sik.si

Nekaj osnovnih informacij in spletnih povezav za vse, ki bi metodo želeli uporabljati

Ribja lestvica je vizualna učna metoda, ki uči študente ocenjevanja relevantnosti virov pri raziskavah, nastala skozi delo dr. Claire Penketh. Razvili so jo profesorji dr. Alke Groppel - Wegener, Geoff Walton (z newcastlske univerze Northumbria, ki je metodo predstavil tudi praktično, več o njem pa najdete na <https://www.northumbria.ac.uk/about-us/our-staff/w/dr-geoff-walton/>), Lesly Raven in Katie Vigers. Predstavljena nam je bila na mednarodni konferenci LILAC 2015 v Newcastlu,

ki je potekala na temo informacijska pismenost in sva jo v letu 2015 obiskali s kolegico bibliotekarko Majo Vunšek. Kakor poročate, jo nekateri kolegi že uporabljate pri svojem delu, med drugim tudi naša knjižnica na populaciji osnovnošolcev in srednješolcev in ker gre za zanimivo in učinkovito učno metodo, o kateri nekateri sprašujete, objavljam osnovne informacije in povezave.

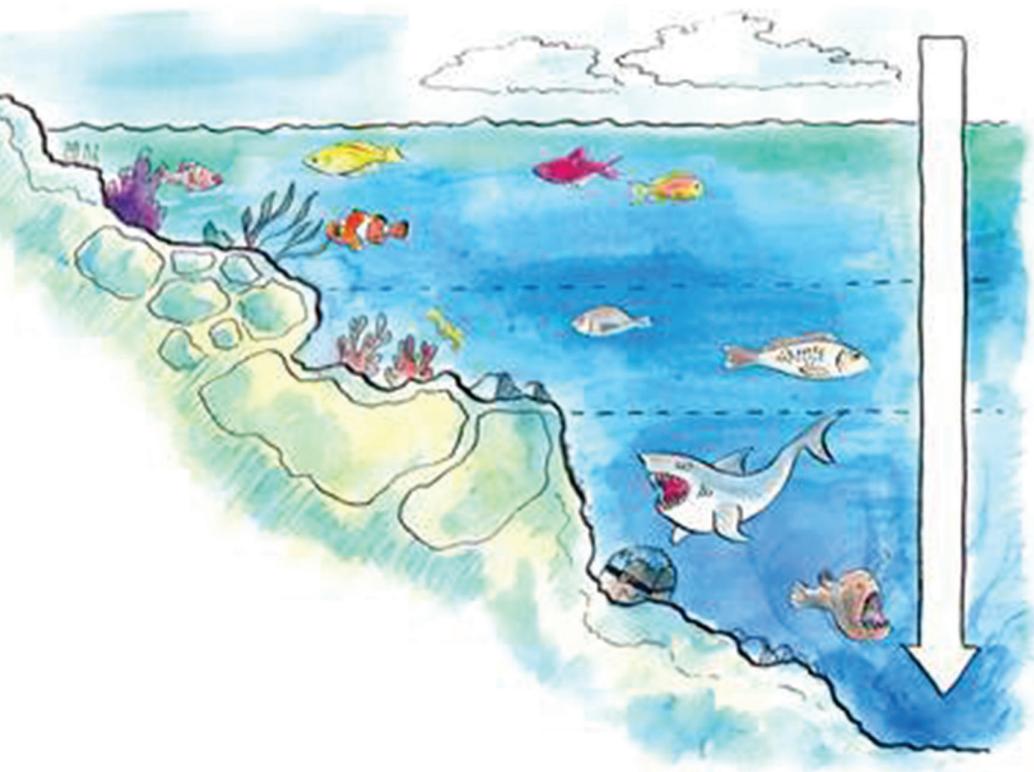
Metoda je opisana v knjižici, nakup je možen preko: <http://www.blurb.com/b/5066034-the-fishscale-of-academicness>,

sicer pa je besedilo dostopno tudi na <http://tactileacademia.com/fishscale/> oz. članek na : <http://innovativelibraries.org.uk/index.php/onlyconnect/fishscale-academicness/>. Na spletu je dostopen tudi ppt »Ribja lestvica akademičnosti« v slovenskem jeziku in ga lahko uporabljate pri svojem delu. Tudi sicer je uporaba ilustracij dovoljena in prosto dostopna. Ilustracije so delo Josha Filhola.

Pouk informacijske pismenosti bi moral biti vtkan v poučevanje posameznih predmetov. Obstaja več modelov za IP povsod po svetu, mogoče najbolj znan pri nas je model »Sedem stebrov«. Pri vseh je cilj to, da učenec zna najti, ovrednotiti in uporabiti informacije, to je premik od poslušanja in povzemanja predavanja do lastnega raziskovanja in razmišljanja.

Glede na številne raziskave študenti nimajo navade vrednotiti vira ali ga preverjati, po nekaterih pa obstaja velika povezava med tem, kako si navajen tega med študijem in kako vire kasneje vrednotiš na delovnem mestu, si kritičen do njih ali nisi. Dober način za vizualizacijo problema je razmišljanje o oceanu, polnem morskih bitij (virov), ki živijo na različnih globinah.

Ribja lestvica akademičnosti vas uči uporabe podatkov in vam svetuje, kako zna-

Slika 1: Primer razlage ilustracije: Bolj kot je površina naseljena, bolj plitvi/siromašni so viri, nižje kot so, bolj so poglabljeni/bogati. Da bi vam pomagali določiti, kam spada vir, se vprašajte: »Če bi bil ta vir morsko bitje, katero bi bil, kje in zakaj?«

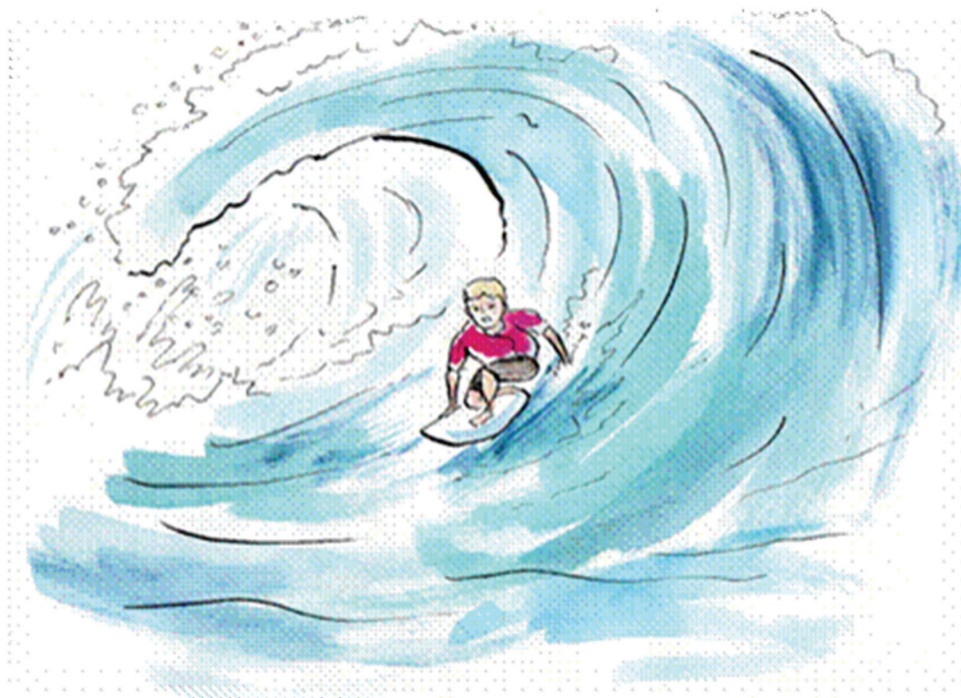
Slika 2: Primer razlage ilustracije: Obstajajo svetla in prijazna morska bitja (viri). Ti vsebujejo veliko ilustracij in jih je lahko razumeti. Lahko pa so sivi, z velikimi, strašljivimi zobmi, saj nimajo ilustracij, ampak le nešteto nerazumljivih besed.

Slika 3: Primer razlage ilustracije: Da bi preživi morate zajahati val in ostati čim dlje v toku raziskave. Pozor! Obstaja možnost, da se utopite v cumamiju informacij.

nje raste. Nauči nas, kako lahko uporabimo več različnih virov in iz njih sestavimo nekaj novega. Na ta način je več možnosti za nastanek novega znanja.

Metoda je razvita, da bi se študenti začeli spraševati o izvoru informacijskih virov. Koncept si prizadeva zmanjšati uporabo nerelevantnih in nepreverjenih virov. Najprej je bila uporabljena pri študentih umetnosti, medija in dizajna, saj so že po definiciji bolj »vizualni tipi«, toda pristop preverjeno deluje tudi pri drugih. Analize učinkov so pokazale, da je zelo učinkovita, saj krepi raziskovalni in učni proces. Ribja lestvica je dodatek in ne nadomestilo za pedagoški proces in pouk informacijske pismenosti. Za le-to se morajo ves čas in na različne načine truditi profesorji in knjižničarji.

Osnovna ideja je, da študenti dobijo vir, ki ga analizirajo v skupinah. Najprej ob ilustracijah morskih bitij razpravljajo o virih na splošno. Nato dobijo posamezen vir za vajo. Določijo mu izgled, tako, da ga narišejo v obliki morskega bitja. Vir je denimo velika, mala riba, hobotnica, morski pes, ježek, itd. Določijo mu tudi globino/poglobljenost, saj ga narišejo v morski prerez ali le razmišljajo ali je ta vir bolj pri vrhu ali nižje. Pred sošolci nato svojo idejo tudi zagovarjajo. Izkazalo se je, da je uporaba dobrih virov po takih vajah poskočila na bistveno višji nivo. Na voljo za dodatne informacije o praktični uporabi: Ksenija Medved (ksenija.medved@gro.sik.si)

Jubilej Alenke Glazer

Alenka Črnič

Mariborska knjižnica

foto: Aleš Šopinger

alenka.crnica@mb.sik.si

Alenka Glazer, pesnica, prevajalka, urednica, literarna zgodovinarica ter pomembna slovenska literarna ustvarjalka, je letos praznovala svoj 90. rojstni dan. V mesecu marcu se je v Rušah in Mariboru zvrstilo več prireditev, ki so bili posvečeni obeležju njenega visokega jubileja. V Rušah so v tem času potekali tradicionalni Glazerjevi dnevi, kjer so prisluhnili recitalom Janka Glazerja in njegove hčerke Alenke. Slovesnosti ob jubileju so se začele 18. marca 2016 v Domu kulture Ruše, nadaljevale v Knjižnici Janka Glazerja Ruše z razstavo o njenem ustvarjanju »Štiriperesna detelja skrito raste sredi navadnih« ter z multimedijским večerom poezije v Domu kulture Ruše »Ko ciproč zacveti 1«, ki je bil darilo za pesničin rojstni dan, vrhunec pa dosegle s posvetom in slavnostno akademijo.

Posvet s slavnostno akademijo je potekal prav na rojstni dan Alenke Glazer, 23. marca 2016, ki se ga je slavljenska tudi udeležila. Dogodke ob jubileju je v Knjižnici Janka Glazerja Ruše pripravila Mariborska knjižnica v sodelovanju z Univerzitetno knjižnico Maribor, Osnovno šolo Janka Glazerja Ruše, Društvom za razvoj Lira ter s Slovenskim na-

rodnim gledališčem Maribor. Na posvetu so bile predstavljene zanimive teme s področja domoznanstva in kulturne zgodovine - dr. Vlasta Stavbar: Zakaj je tudi domoznanska zbirka lahko kraj za iskanje odgovorov?; mag. Nina Hriberšek Vuk: Praktični vidiki domoznanske dejavnosti v Univerzitetni knjižnici Maribor; Vili Rezman: Ruška domoznanska dejavnost; Matjaž Grahovnik: Zasebne knjižnice na Ruškem; mag. Karmen Salmič Kovačič: Nekaj poudarkov iz sklada- teljskega opusa Zlatana Vaude.

S pozdravnim nagovorom Dragice Turjak, direktorice Mariborske knjižnice, se je v drugem delu začela slavnostna akademija v čast prof. Alenki Glazer. Nastopili so učenci Osnovne šole Janka Glazerja Ruše z recitalom poezije in uglasbenimi pesmimi Alenke Glazer. Vili Rezman iz Društva Lira je na kratko predstavil zbornik Talent v Gla(s) erjevem rodu iz zbirke Tu sem jaz doma, ki je izšel v letošnjem letu in bibliografijo Alenke Glazer, ki še ni dokončana. Jubilantka jo je prejela kot darilo za rojstni dan z željo, da jo pregleda, dopolni in popravi.

Ob zaključku akademije so se zvrstile čestitke jubilantki: Vili Rezman (Društvo za razvoj Lira Ruše), Dragica Turjak (Mariborska knji-

žnica), dr. Zdenka Petermanec (Univerzitetna knjižnica Maribor), dr. Dragica Haramija in dr. Melita Zemljak Jontes (Filozofska fakulteta in Slavistično društvo). Čestitkam so se pridružili tudi najmlajši iz Osnovne šole Janka Glazerja Ruše in drugi povabljeni gostje.

Glazerjev rod poznamo kot »rod literatov«. Janko Glazer (1893 - 1975), oče Alenke Glazer, je bil pesnik, bibliotekar, literarni kritik, esejist, literarni in kulturni zgodovinar, urednik, publicist ter prevajalec poezije. Rodil se je v Rušah pod Pohorjem. Po maturi leta 1913 je študiral slavistiko in germanistiko v Gradcu, na Dunaju, Zagrebu in Ljubljani. Po končanem študiju je poučeval na mariborski klasični gimnaziji in bil za tem knjižničar v mariborski študijski knjižnici, današnji Univerzitetni knjižnici, kjer je bil tri desetletja (od leta 1931 do 1959) tudi njen ravnatelj. Njegovo literarno delo obsega pet pesniških zbirk: Pohorske poti (1919), Čas-kovač (1929), Ob jesenskem ekvinokciju (1946), Pesmi in napisi (1953) in Pohorje (1968).

Po njem se imenujejo osnovna šola in knjižnica v Rušah ter Glazerjeve nagrade in listine, ki jih v Mariboru vsako leto podelijo za življenjsko delo in za posebne dosežke na področju umetnosti.

Slika 1: Razstava ob 90-letnici

Alenka Glazer, hčerka Janka Glazerja, se je rodila v Mariboru, kjer je začela šolanje. Pred izbruhom druge svetovne vojne je bila družina Glazer, oče, mama, petnajstletna Alenka in njen starejši brat, izgnana v Srbijo, v Arandjelovac. Po vojni je diplomirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani, smer slavistika (slovenska književnost in jezik, južnoslovenske književnosti in ruski jezik). Poučevala je na nižji gimnaziji v Rušah in I. realni gimnaziji v Mariboru ter izredno študirala umetnostno zgodovino. Kasneje je predavala novejšo slovensko in mladinsko književnost na Pedagoški akademiji v Mariboru in izdelala študijski program za predmet Mladinska književnost v celotnem slovenskem visokošolskem prostoru (PA Maribor, PA Ljubljana, FF Ljubljana). V letih od 1985 do 1990 je bila Alenka Glazer sourednica nekaterih številčk revije *Otrok* in knjiga (specializirana slovenska strokovna revija na področju mladinske književnosti), ki je začela izhajati leta 1972.

Alenka Glazer je pripravila pesniške izbore Otona Župančiča, Janka Glazerja, Branka Rudolfa idr. ter prevajala predvsem iz nemščine in ruščine.

Pisala je pesmi za otroke in odrasle. Izdala je dve pesniški zbirki za otroke, ki so zbrane v zbirki *Žigažaga* (1980) in objavljene v reviji *Kurirček* in *Ciciban*, ter *Gugalice* (1997), ki so bile tudi uglasbene. Napisala in izdala je tudi živalsko pravljico *Dežniki* (1989). Liriko za odrasle je po letu 1960 objavila v *Novih obzorjih*, *Dialogih* in *Sodobnosti* ter šestih pesniških zbirkah: *Ujma* (1968), *Branike* (1977), ki sta izšli pri Založbi Obzorja Maribor, *Jerebika* (1988) pri Državni založbi Slovenije Ljubljana ter pesniške zbirke *Kolobar* (2001), *Razstava* (2004) in *Midva* (2007), ki so izšle v samozaložbi.

Pesnica Alenka Glazer oblikuje pesmi klasično in v prostih verzih¹, v izbranem jeziku in slogu. Uporablja barvite narečne izraze, tu in tam ohranja rimo. V pesmih posveča pozornost naravi (*Ujma*, *Branike*, *Jerebika*), govori o otroštvu, spominja se različnih

dogodkov iz otroštva, svojih staršev, le redko piše o ljubezni.

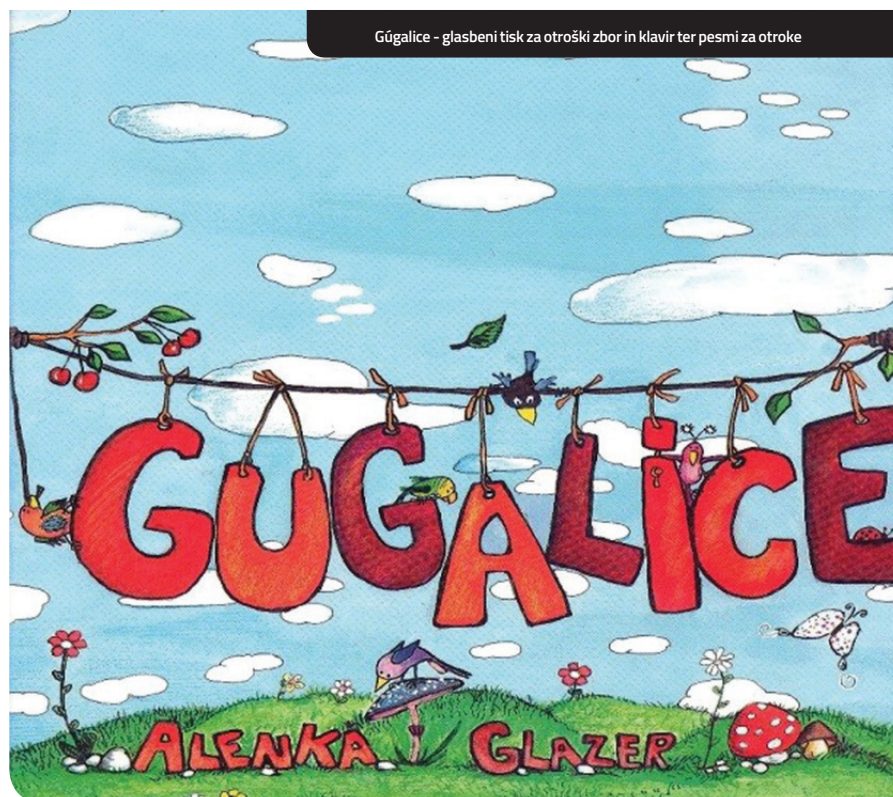
Posebna pesniška zbirka *Midva*, ki jo je pesnica posvetila svojim staršem, je zbirka haikujev v mozaični zgradbi, povezanih v skupno pripoved. Za mamino 70-letnico, leta 1964, je napisala pesnitev kar na kartonske listke. Čez tri leta, leta 1967, za zlato poroko staršev, je pesnitev malce preuredila in dodala barvni inicialki, modro in rdečo, ki zaznamujeta dvogovor med moškim in žensko. Izšla je v rokopisno knjižnem izvodu. Triinštirideset let po nastanku – leta 2007 je izšla v knjižni obliki kot miniaturna velikosti 10 x 7 cm, opremljena s fotografijami staršev in z ročnim delom v rdeče modrem belokranjskem motivu, ki ga je njena mama sama stkala in izvezla. To je bil tudi motiv enega haikua: Sama tkaničim / posteljno pregrinjalo / v dolgih, mladih dneh. Iz avtoričine spremne besede se čuti topel spomin na očeta in posebej na mamo, govori o ljubezni in povezanosti z naravo ter naklonjenosti slovenskemu narodu.

Gugalice so izšle v zbirki *Čriček*² leta 1997 z ilustracijami Karmen Špelič. Njihov

skupni motiv je guganje, kot pravi Alenka Glazer. Pesmi so spomin na lastno otroštvo in govorijo o vsakdanu predšolskih otrok in njihovih igrah. Na željo avtorice je pesmi uglasbil Zlatan Vauda (1923-2010), skladatelj in zborovodja otroškega pevskega zbora Radio televizije Beograd, ki je imel veliko izkušenj z mladimi pevci. Njegov skladateljski opus obsega več kot 200 del. Glasbeni tisk *Gugalice* je izšel leta 1999 in je napisan za enoglasno petje ob spremljavi klavirja za otroški pevski zbor. Notnemu gradivu je priložena priloga za pevce.

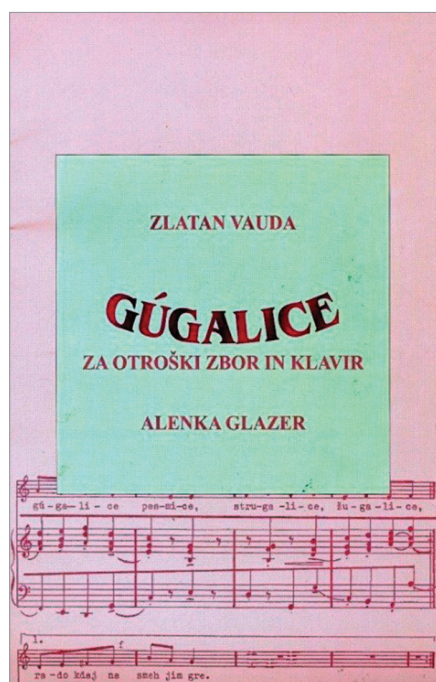
Žigažaga je zbirka pesmi Alenke Glazer o otroštvu, življenju v mestu v veliki hiši z malim dvoriščem, sprehodih po parku, kjer se ni smelo stopiti na travo, utrgati rože ali odlomiti šibe, ker je takoj prišel mož s palico v roki in s kapo, na kateri je pisalo Paznik. V spremni besedi zelo natančno opisuje brezskrbne otroške radosti pri eni in pri drugi babici na vasi. Otroci so se igrali, skakali po travi, se skrivali na senu, stelji, okrog hleva, skednja in počeli, kar jim je prišlo na misel.

V času njenega letošnjega visokega jubileja smo

¹ Antologija slovenskih pesnic3: 1981-2000, str. 362 (2007)

² Zbirka *Čriček* je bila osnovana v spomin na glasbenega pedagoga Branka Rajštra in ustanovitelja ter zborovodjo Mladinskega pevskega zbora

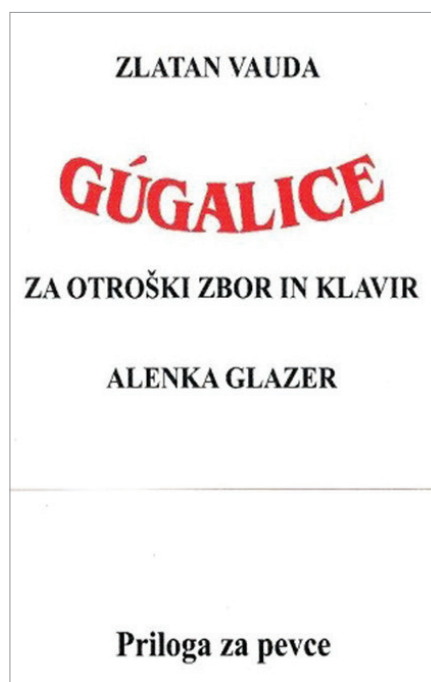

Slika 3 in 4: Gúgalice – glasbeni tisk za otroški zbor in klavir ter pesmi za otroke.

v medijih lahko zasledili veliko spominov pomembnih literatov. Tone Partljič se je spominja:

Ko sem začel hoditi v pesniško osnovno šolo, je pred nas stopila učiteljica Bergantova in rekla: »Učite se, učite in zopet učite se, je rekel tovariš Tito!« Ko sem zaradi obhajila hodil k verouku, se je v jarenski cerkvi pred nas postavil gospod župnik in rekel: »Molite, molite in zopet molite, je rekel Jezus!« Ko sem hodil v drugi letnik mariborske Pedagoške akademije, je vstopila v predavalnico Alenka Glazer in rekla: »Berite, berite in zopet berite! Doma, na vlaku in v čakalnicah!« Od vseh ubogam zdaj še samo njo. veliko bral že pred tem. Predavala je tako, da je izgorevala. Zato sem vesel, da je dočakala 90 let.

V časopisni hiši Večer hranijo zapise, ki so jih objavili na njeno pobudo: njene spomine na lekarnarja Franca Minařika in pisateljico Nado Gaborovič, prispevek ob smrti bibliotekarke Ivanke Baran, zapis o samozaložniški izdaji haikujev z naslovom Midva. V zadnjih letih je sodelovala s 3. programom Radia Slovenija – programom ARS. V Literarnem

nokturnu so objavili njeno kratko prozno delo z naslovom Artisti in črtico z naslovom Ares (2013), ki ju je napisala posebej za to oddajo, interpretirala pa ju je Violeta Tomič. Na njen rojstni dan so na programu ARS predvajali njen še neobjavljen ciklus pesmi z naslovom Sedem oktobrskih.

Na RTV Slovenija je v februarju 2016 v oddaji Spomini pripovedovala svojo življenjsko zgodbo in zgodbo svoje družine - o očetovih prednikih v Rušah, njegovem študiju na Dunaju, o življenju v času pred in med prvo in drugo svetovno vojno ter po njej. Pretresljivo je orisala življenje celotne družine v izgnanstvu, četniško nasilje, stiske, strah, srečanja s smrtjo ter lepe spomine na celotno družino.

Danes živi Alenka Glazer v Rušah, v hiši svojega očeta Janka Glazerja. Še vedno je aktivna v znanstvenem delu in sodeluje ter objavlja svoje pesmi in prispevke v glasilih.

Letos so v Rušah potekali že kar tradicionalni 6. Glazerjevi dnevi, ki so namenjeni praznovanju kulturnih dosežkov in pomembnih jubilejev ter ohranjanju ruške kulturne dediščine. V kulturnem domu Ruše so recitali pesmi Janka in Alenke Glazer, brali zapise o srečanjih s profesorico Alenko Glazer in ji ob njeni 90-letnici čestitali.

Viri:

- Alenka Glazer (2015). V. Rezman (ur.), Ruški domoljubi Glas(z)erjev rod (str. 79-80)
- Glazer, A. (1997). Gúgalice. Ljubljana: DZS
- Glazer, A. (1980). Žigažaga Ljubljana: Mladinska knjiga
- Glazer, A. (2007). Antologija slovenskih pesnic 3 (str. 362), Ljubljana: Tuma
- Glazer, A. (2007). O nastanku zbirke Midva. Midva (str. 45-54), samozaložba
- Glazer, A. (17.3.2013). Ares. Ljubljana: MMC RTV Slovenija – 3. program Radia Slovenija – program Ars. Pridobljeno 23.5.2016 s <http://ars.rtv slo.si/2013/03/alenska-glazer-ares/>
- Glazer, A. (23.3.2016). Sedem oktobrskih. Ljubljana: MMC RTV Slovenija – 3. program Radia Slovenija – program Ars. Pridobljeno 23.5.2016 s <http://ars.rtv slo.si/2016/03/literarni-nokturno-a-glazer-sedem-oktobrskih/>
- Glazer, A. (2016). 6. Glazerjevi dnevi. Ruške novice, letnik (V), številka (3), str.13
- Haramija, D. (2016). Prispevek Alenke Glazer k razvoju teorije slovenske mladinske književnosti. Ruše – Talenti v Gla(s)zerjevem rodu (str. 59-64)
- Janko Glazer (2015). V. Rezman (ur.), Ruški domoljubi Glas(z)erjev rod (str. 75-78)
- Locutio – prva slovenska on-line revija. Maribor: Kulturno društvo Mariborska literarna družba. Pridobljeno 23.5.2016 s <http://www.locutio.si/avtorji.php?ID=449>
- Ruše - Talenti v Gla(s)zerjevem rodu : zbornik prispevkov s posveta v Rušah, marca 2015 (2016)
- Spomini z Alenko Glazer (14.2.2016). Ljubljana: MMC RTV Slovenija. Pridobljeno 6.5.2016 <http://www.rtv slo.si/televizija/zoom/spomini-z-alenko-glazer/385670>
- Švajncar, M. (2016). TVauda, Z. (1999). Gúgalice za otroški zbor in klavir. Maribor: Mariborska literarna družba
- Vidali, P. (23.3.2016). Berite, berite in zopet berite! VEČER časopisno založniško podjetje, letnik LXXII, št. 69, str.9

Nadgradnja državne in novomeške rastoče knjige

Marija Andrejčič

Osnovna šola Dolenjske Toplice

foto: Marija Andrejčič

marija.andrejic@guest.arnes.si

V najlepšem mesecu leta se v naši ljubi Sloveniji dogaja marsikaj. Dogajanja se več ali manj selijo na prosto, saj se tudi za te priložnosti ponuja narava. Na prostem se zbiramo tudi ljubitelji knjig. Obiskujemo knjižnice pod krošnjami, bralni krožki se selijo na prosto, berno tudi v parkih rastočih knjig ...

Konec maja je bila nadgradnja državne rastoče knjige v Ljubljani v Župančičevi jami med Navjem in Železno cesto za Bežigradom, kjer se nahaja Deklica z rastočo knjigo. Za to slovesnost so poseben program pripravili učenci OŠ Stična na Dolenjskem z njihovo mentorico učiteljico Urško Petek. Slavnostni govornik je bil mag. Mitja Bervar, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije, ki se je s svojim govorom dotaknil prav vsakega boročega Slovenca. Nekaj lepih besed o knjigi in branju je povedal tudi idejni oče rastoče knjige dr. Janez Gabrijelčič, častni meščan rojstnega mesta slovenske rastoče knjige. Kulturni dogodek ob 12. obletnici Deklice z rastočo knjigo in razkritju njenega devetega lista je popestril verz Saše Vegri: »Še vedno iz večnih bokov zdrave zemlje.« Simbolno sta ga odkrila dr. Janez Gabrijelčič in dr. Boštjan Žekš, predsednik društva Rastoča knjiga Slovenije. Ob tej priložnosti so odkrili tudi kip znamenitemu azerbajdžanskemu poetu iz 12. stoletja Nizamiju Ganjaviju.

Predzadnji majski dan pa smo odkrili že tretji list novomeške rastoče knjige v parku Rastoče knjige. Prireditve smo združili s 40 – letnico delovanja pokrajinskega Slavističnega društva Dolenjske in Bele krajine, katerega trenutno vodi dr. Jožica Jožef Beg, profesorica slovenščine na Šolskem centru v Novem mestu. Ob tej

Slika 1: Državna rastoča knjiga

priložnosti so izdali zbornik Muzi v poklon, v katerem so zbrali prispevke osnovnošolcev, srednješolcev in odraslih na temo Le ti me navdihuješ ob 200 – letnici rojstva Julije Primic oziroma Prešernove največje in neuslišane ljubezni, ki je svoja zadnja leta življenja preživela v Novem mestu – rojstnem mestu rastoče knjige. Zelo lep govor je imela ob tej priložnosti tudi dr. Boža Krakar Vogel, predsednica Slavističnega društva Slovenije. V svojem govoru ni mogla mimo zaskrbljenosti za naš slovenski jezik, ki mu žal tudi Slovenci ne namenjamo toliko pozornosti, kot si ga zasluži.

V nadaljevanju programa smo se posvetili še novemu tretjemu listu novomeške rastoče knjige. Slavnostni govornik je bil dr. Boštjan Žekš, ki je skupaj z dr. Janezom Gabrijelčičem in ravnateljem Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto odkril

nov list novomeške Rastoče knjige v parku rastoče knjige s Prešernovimi verzi. Prireditve je bila 30. maja, prav na rojstni dan Julije Primic, tako da smo združili tri dogodke ob nadgradnji rastoče knjige.

Slika 2: Park rastoče knjige novo mesto

Iz dnevnega tiska

Miha Mali

Narodna in univerzitetna knjižnica

miha.mali@nuk.uni-lj.si

Zelena luč za prenovo knjižnice

Delo, 28. 6. 2016, leto 58, št. 148, str. 11 (J. Z.)

Po enajstih letih od izbire lokacije za novogradnjo in devetih od arhitekturnega natečaja, kjer je komisijo prepričal načrt za futurističen rdeč objekt, so svetniki naposled le potrdili nalozbo v krško knjižnico (Knjižnico Janeza Valvasorja Krško). A ta se ne bo selila na novo lokacijo, kot je bilo sprva mišljeno, temveč bo ostala na istem naslovu. 2,6 milijona evrov vredni investicijski projekt namreč predvideva prenovo obstoječih prostorov kapucinskega samostana, širitev dejavnosti v nove in dozidavo prizidka zahodno od samostana na lokaciji vrtičkov. Slovenska kapucinska provinca bo v prihodnje uporabljala samo cerkev in spalne prostore, preostale dele samostana bo občina odkupila ali najela. Začetek del na prizidku je predviden leta 2018, rekonstrukcija obstoječe stavbe pa leta 2020.

Na bazen, v senco in po dobro knjigo

Delo, 21.7.2016, leto 58, št. 168, str. 11 (Andreja Žibret)

Obiskovalci ljubljanskih kopališč Kolezija in Kodeljevo si lahko brezplačno izposodijo knjige, ki jih prebirajo ob bazenu. Da bi knjige v branje ponudili tudi tistim, ki v knjižnico ne zahajajo, so se letos prvič v Mestni knjižnici Ljubljana odločili, da izpeljejo »Knjižnico na vodi«, kar pomeni, da v omenjenih kopališčih ponujajo knjige na knjižnih policah. Vesna Trobec, ki je v Mestni knjižnici Ljubljana zadolžena za odnose z javnostjo, pravi, da se niso odločili za prisotnost knjižničarja, saj se zanašajo na poštenost bralcev. Bralci tako sami izberejo, vzamejo in vrnejo knjige, ter za to ne potrebujejo nobene članske izkaznice. Trobec pravi, da podatkov o tem, koliko ljudi na kopališčih uporablja »Knjižnico na vodi« nimajo, a glede na neurejenost knjižnih polic, sklepajo, da knjige večkrat potujejo iz polic in nazaj. Kopalci, ki si izposodijo iz »Knjižnice na vodi«, lahko izbirajo med različnimi romani v slovenščini in angleščini, mlajšim pa so na voljo slikanice, zgodbe, ter mladinski romani.

V knjižnici vsako poldrugo minuto nov bralec

Dnevnik, 9.8.2016, leto 66, št. 184, str. 10 (Nataša Bucik Ozebek)

»Nekateri pridejo v knjižnico zgolj zato, da preberejo časopis, se udeležijo delavnic, delajo na računalniku, brskajo po internetu« našteva Artur Lipovž, direktor Lavričeve knjižnice v Ajdovščini. Vsekakor ga presenečajo visoke številke obiskovalcev knjižnice, ki resda, poleti nekoliko narastejo. V 19 delovnih dneh meseca julija je Lavričevo knjižnico obiskalo skoraj 6000 obiskovalcev, vendar knjižničarji ocenjujejo, da če bi šteli tudi obiskovalce, ki si v knjižnici ničesar ne izposodijo, to število naraslo na 10.000. Preračunano glede na delovni čas poslovanja knjižnice, bi to pomenilo, da na vsako poldrugo minuto pride v knjižnico nov bralec. Artur Lipovž med vrsticami pove, da to ni čisto samoumevno, saj knjižnica soustvarja ali izvaja številne aktivnosti, recimo stojnico ob sprehajališču ob ajdovskemu potoku Hubelj, ki je založena s knjigami, primernimi za poletno branje. Direktor knjižnice tudi pravi: »Glede na razmere, kot jih poznam drugje, moram reči, da naši občini ustanoviteljici, Ajdovščina in Vipava, solidno skrbita za knjižnico«.

Od male balerine do intimnega življenja Slovencev

Delo, 10.8.2016, leto 58, št. 185, str. 11 (Tanja Jaklič)

»Mački v žaklju« so paketi kakovostnih, a malce pozabljenih knjig, ki jih izberejo knjižničarji. V Mestni knjižnici Ljubljana so si bralci lani izposodili kar 5388 takih vrečk z 21.071 knjigami. V Knjižnici Ivana Cankarja Vrhnika kot »mačke v žaklju« ponujajo zavitke, v katerih so po tri skrbno izbrane knjige po posameznih starostnih skupinah. V Knjižnici Velenje pa tudi že nekaj let pripravljajo vrečke poletnega branja, v katerih je po pet knjig, večinoma starejših izdaj kakovostnega branja, ki so po mnenju knjižničarjev po krivici obležali na knjižnih policah.

Ali ste vedeli, da ...

Helena Pečko-Mlekuš

Narodna in univerzitetna knjižnica

helen.pecko-mlekus@nuk.uni-lj.si

... vas v nekaterih ameriških državah lahko kaznujejo z zaporom, če izposojenega gradiva ne vrnete pravočasno, se ne odzovete na opomine in ne poravnate zamudnine? Države Teksas, Iowa, Maine, Vermont in Massachusetts so namreč sprejele zakon, ki takšno (očitno prepo-gosto) ravnanje uporabnikov opredeljuje kot krajo, torej kot kaznivo dejanje.

Pobudo za sprejem takšnega zakona so dala strokovna knjižničarska združenja v omenjenih državah, saj so analize pokazale, da za nadomestilo izgubljenega gradiva knjižnice porabijo kar precej finančnih sredstev. Samo v državi Teksas je bilo v 150 knjižnicah doslej registri-ranih 966.000 izgubljenih enot gradiva, za nadomestilo le-teh pa so knjižnice porabile 18.2 milijona dolarjev. Tolikšnih dodatnih stroškov pa si knjižnice, ob že siceršnjem zmanjšanju finančnih sredstev za knjižnično dejavnost, ne morejo privoščiti.

V omenjenih državah zakon tudi v resnici izvajajo ter poročajo o najbolj izstopajo-čih primerih, ko se nekateri uporabniki tudi po več let niso odzvali na opomine, saj so knjige izgubili, jih posojali znancem in prijateljem... Neka uporabnica se je izgovarjala, da knjig ni mogla vrniti, ker jih je potrebovala za nadomestilo odlom-ljene noge na jedilni mizi. Ena najod-mevnejših aretacij je bila leta 2011, ko je moral uporabnik za en teden v zapor, ker dlje časa ni vrnil enajstih knjig in šestih CD-jev (najodmevnejših, zato, ker upo-rabnik vse do zadnjega ni verjel, da je to mogoče in je ves ogorčen poklical medije, ki so na veliko poročali o tem dogodku).

<http://lj.libraryjournal.com/blogs/annoyedlibrarian/2016/04/18/from-library-fines-to-jail-time/>

... v Singapurju uspešno preizkušajo robota, ki bi lahko nadomestil knjižnične delavce pri opravljanju duhamornih in ponavljajočih se del, kot je na primer inventura knjižničnega gradiva? Robot, lahko bi mu rekli tudi bibliotekar nove generacije, »dela« ponoči, se suče med knjižnimi policami, z RFID čitalcem skenira kode in vsako jutro »poroča«, katere knjige niso na svojem mestu. Nadeli so mu ime AuRoss, razvija pa ga Institute A*Star for Infocomm Research. A brez knjižničarjev vseeno ne bo šlo – na koncu bo še vedno potrebna človeška roka, ki bo vrnila pravo knjigo na pravo mesto.

<http://www.archimag.com/bibliotheque-edition/2016/06/07/alerte-robots-bibliothequaires-bibliotheques-singapour>

<http://www.popsi.com/robo-librarian-tracks-down-misplaced-books>

... v Veliki Britaniji, na univerzi Aberystwyth, dva študenta razvijata robota, ki predvidoma začne z delom v tamkajšnji univerzitetni knjižnici v septembru 2016. Imenje se Hugh, programiran pa je za zahtevnejša dela kot njegova azijska različica. Zasnovan je tako, da bo odgovarjal na ustno zastavljena vprašanja uporabnikov, znal bo pokazati, na kateri polici je knjiga, ki jo iščejo, ali področje, ki jih zanima. To bo pravzaprav knjižnični katalog, ki hodi in govori in vsebuje zapise 800.000 knjig. V času nastajanja tega prispevka na univerzi še preizkušajo, kako spretno se bo sukal med policami in uporabniki in kaj bi bilo še potrebno izboljšati, prav tako se še niso odločili, kakšen bo njegov videz.

<https://www.aber.ac.uk/en/news/archi-ve/2016/02/title-181095-en.html>

... bo v Grčiji, štiri kilometre južno od Aten, kmalu zrasla nova nacionalna knjižnica. Stavba bo stala na enem od prizorišč olimpijskih iger leta 2004 in bo (skupaj z opero) del kulturnega cen-tra, poimenovanega Stavros Niarchos Foundation Cultural Center. Načrte za knjižnico (22.000 kvadratnih metov) je napravil svetovno znani in priznani italijanski arhitekt Renzo Piano. Če bo šlo po načrtih, bodo dela končana konec leta 2016. Najbrž ste že uganili, da je finančna sredstva za projekt (660 milijonov dolarjev) doniral zgoraj ome-njeni multimilijonar Stavros Niarchos, eden najpremožnejših grških ladjarjev, prav tako se je zavezal, da bo prispeval sredstva za vzdrževanje stavbe.

<http://www.architecturaldigest.com/story/renzo-piano-completes-massive-project-athens-greece>

... so v mestu Tianjin (Binhai), četrtem največjem Kitajskem mestu, predstavili načrte za knjižnico enaindvajsetega stoletja. Gradnjo, ki se bliža koncu, so zaupali nizozemski družbi MVRDV, knjižnica bo imela površino 34.200 kvadratnih metrov, vrata bo predvidoma odprla v letu 2017. Stavba bo odeta v steklo, njena posebnost pa bo veliko stekleno oko: prostoren atrij ovalne oblike, sredi katerega bo velika steklena krogla. Obkrožale jo bodo knjižne police v obliki teras, njihov odsev v stekleni krogli pa bo ponazarjal prostrana riževa polja.

<https://www.mvrdv.nl/en/projects/tianjin-binhai-library>

<http://www.dezeen.com/2016/06/23/tianjin-bin-hai-library-mvrdv-china-eye-shaped-nears-com-pletion/>

Ali ste vedeli, da ...

... so v mestu Rumija na severu Poljske (s komaj 47.000 prebivalci) prenovili opuščeno železniško postajo; večji del prenovljenega prostora je namenjen splošni knjižnici (80 % prostora zavzema knjižnica, 20 % pa železniška postaja). Ta je neposredno povezana s čakalnico in restavracijo. Knjižnico, ki so jo odprli pred dobrim letom in pol, obiskujejo tako lokalni prebivalci kot potniki oziroma turisti, ki nadaljujejo pot proti morju. Kaže, da so s prenovno dosegli cilj, da povečajo obisk knjižnice, saj se je leta v zadnjih letih povečal kar za 10 %. Stavba ima navzven videz železniške postaje, za notranjost knjižnice pa so oblikovalci prejel nagrado »2016 Library Interior Design Award«: prevladujeta rdeča in črna barva, kot so bile nekoč pobarvane lokomotive, police pa so oblikovane tako, da spominjajo na železniške tire.

<http://ebookfriendly.com/library-railway-station-pictures/>

... so se v Indoneziji v boj proti naraščajoči nepismenosti podali tako, da bodo po vsej državi na gosto posejali majhne knjižnice. Imenujejo jih »mikro« knjižnice, saj merijo le 158 kvadratnih metrov. Zanimive pa so tudi zaradi nenavadnega (za njihovo podnebje primerne in poceni) gradbenega materiala, saj so njihove stene izdelane iz 2000 recikliranih plastičnih posodic za sladoled, ki prepuščajo dnevno svetlobo. Prva knjižnica s tako zanimivo fasado je Taman Bima Microlibrary (Bandung, Indonezija).

<http://inhabitat.com/microlibrary-built-with-2000-recycled-ice-cream-buckets-tackles-illiteracy-in-indonesia/>

... je na Nizozemskem, v Tilburgu (Kennismakerij de Tilburg), splošna knjižnica, ki sicer deluje v opuščeni industrijski stavbi, ki so jo nedavno prenovili, opremljena s pohištvo, ki je izdelano iz recikliranih časopisov.

<https://www.facebook.com/dekennismakerij/>

... je v mestu Gouda na Nizozemskem (ki ga poznamo po znamenitem siru) splošna knjižnica nastanjena v prenovljenih prostorih opuščene tovarne čokolade, njeno pohištvo pa je izdelano iz lesenih palet.

<http://www.slideshare.net/JoyceSternheim/the-chocolate-factory>

... so v Montrealu odprli svojevrstno »knjižnico« (imenovano La Remise), v kateri, kot pravijo, sledijo potrebam lokalne skupnosti. V njej si prebivalci lahko izposodijo različne vrste orodij in strojev za domača opravila in popravila. Trenutno imajo na voljo okoli 300 »enot gradiva«. Tam si lahko na primer izposodite šivalni stroj in si kar v knjižnici sešijete novo oblečilo. Osebe knjižnice so izključno prostovoljci, ki morajo biti ustrezno usposobljeni, da lahko pomagajo in svetujejo obiskovalcem, vsak prostovoljec pa mora v knjižnici opraviti mesečno vsaj osemurno delovno obveznost.

<http://laremise.ca/>

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznaja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo »Od leve proti desni: ...«. Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov knjznicarske.novice@nuk.uni-lj.si. Prispevki niso honorirani.

Uredništvo Knjižničarskih novic

Kot zanimivost

V splošnih, visokošolskih, specialnih in v nacionalni knjižnici je bilo leta 2015 redno zaposlenih (za določen in za nedoločen čas) 1.893 oseb. Le 240 ali 12,7 % redno zaposlenih je bilo mlajših od 35 let. Po podatkih SURS je bilo leta 2015 v tej starostni skupini 27,2 % vseh delovno aktivnih prebivalcev.

*Center za razvoj knjižnic
Narodna in univerzitetna knjižnica*

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA